

Ο Ν Ο Υ Μ Α Σ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ -
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

* Ένας λαός θυσιάζει ήμα
θείη πώς δε φοβήται την
αλήθεια—ΓΥΧΑΡΗΣ.

Κάθε γλώσσα έχει τους φν.
οικούς της κανόνες.

ΒΗΛΑΡΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ Ζ'

ΑΘΗΝΑ, ΚΕΡΙΑΚΗ 10 ΤΟΥ ΜΑΗ 1909

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΖΗΝΩΝΗΣ ΑΡΙΘ. 2

ΑΡΙΘΜΟΣ 343

ΠΕΡΙΛΗΨΙΜΕΝΑ

ΠΕΤΡΟΣ ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ. Δραματική παραγωγή.
ΣΤΗΦΑΝΟΣ ΡΑΜΑΣ. Τέλος χωρίς συνέχεια.
ΓΑΛΑΤΕΙΑ ΑΛΕΞΙΟΥ. «Ridi Pagliaccio» (τέλος).
ΠΟΙΗΜΑΤΑ. Λεάντρος Παλαμάς.
ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ—ΧΡΟΝΙΚΟ ΒΔΟΜΑΔΙΑΤΙΚΟ—
Ο,ΤΙ ΘΕΛΑΤΕ—ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΕΙΜΟ.

ΤΕΛΟΣ ΧΩΡΙΣ ΣΥΝΕΧΕΙΑ

Σάν ποιός να είναι ο Νουμάς;

Τό ερώτημα δέν άφορά τό φίλο διευθυντή του, αλλά τό σύνολο πού αντιπροσωπεύει ο Νουμάς, τό κοινό των άναγνωστών του και συνεργατών του.

Είναι ο Νουμάς φύλλο συντηρητικό και άπισθοδρομικό; ή αντίθετα έμπροσθοδρομικό τόσο, ώστε νάχει άπομονωθεί και νά τό θεωρεί ο κόσμος—όλοι όσοι δέν είναι άναγνώστες του—πώς μιλεί γι' άλλες εποχές και γιά πράγματα πού θά ενδιαφέρουν άλλους τόπους και άλλους ανθρώπους;

Μου φαίνεται πώς τό δεύτερο είναι τό αληθινό και ο Νουμάς γιά τόν κόσμο τόν Έλληνικό είναι φαινόμενο άλλόκοτο, παράξενο, άνακινώητο. Και τή γνώμη του αυτή ο κόσμος βέβαια δέν τή σχημάτισε μόνο και μόνο εξ αίτίας πού ο Νουμάς γράφεται, από ανθρώπους πού κλωτσοπάτησαν τή γλωσσική πρόληψη, μά γιατί γράφεται με τή σκληρότητα πού χαρακτηρίζει τήν ειλικρίνεια και τήν αλήθεια. Αντιπροσωπεύει, δηλαδή, ο Νουμάς από καιρό—άν όχι από τήν ώρα τής ιδρύσεώς του, —ιδέες έμπροσθοδρομικές τόσο γιά τή φιλολογία όσο γιά τήν πολιτεία και τήν κοινωνία. Γιά τόστο και άγκαλιάζει, —μπορούσε νά παρατηρήσει κανείς με πολύ μεγάλη προθυμία—τό κάθε νέο και τό περιθάλπει, και τό εξετάζει, και τό συζητεί όπως έμπρέπει στο έλεύθερο πνεύμα, στο έρευνητικό, στο έμπροσθοδρομικό.

Αυτά είναι γεγονότα πού τό αποδείχνει τό άπλό ξεφύλλισμα των τόμων του Νουμά.

Όπως ήταν λοιπόν φυσικό και σύμφωνο με τό φυσικό του Νουμά, πρό έναμιση έτος δέχθηκε στις στήλες του νά κρίνει και νά συζητήσει και τις ιδέες πού διατυπώθηκαν στο μεθοδικό βιβλιάρκι του κ. Σκληρού. Βιβλιάρκι πού έγινε γνωστό στο κοινό του Νουμά, χάρη στο Νουμά, γιατί αν δέν υπήρχε τό ιδεολογικό αυτό φύλλο και τό βιβλιάρκι αυτό, σάν τόσα άλλα, θά πέθαινε προτού ζήσει, θά πνιγότανε στον ώκεανό τής άδιαφορίας όλου του άλλου Έλληνικού κόσμου και τύπου.

Άρχισε, λοιπόν, από τις στήλες του Νουμά ή

συζήτηση γιά τις ιδέες του συγγραφέα του κοινωνικού μας ζητήματος.

Προτού όμως πούμε γνωστά πράγματα—Ποιές ήταν οι ιδέες αυτές; Και ποιά ή συζήτηση;—ας δούμε τήν εποχή αυτή σέ ποιό σημείο περίπου είχαν έξειχθεί οι πολιτικοκοινωνικές ιδέες του Νουμά.

Ο Φωτιάδης πρό έτών είχε δημοσιεύσει τήν εκπαιδευτική άναγέννηση. Ο Ταγκόπουλος ύστερα από τό άλλα δράματά του είχε τυπώσει τό δράμα του «Οι Άλυσίδες», πού ζητάει γιά νά πάμε άμ-πρός τό σπάσιμο πολιτικών και κοινωνικών προλήψεων. Τό λάιτ-μπούλο τους είναι παρμένο από τήν ποίηση του ποιητή μας Παλαμά.

Και άλλοι συνεργάτες του από καιρό είχαν θεωρήσει τό γλωσσικό ζήτημα, σά ζήτημα πού θά λυθεί μαζί με κοινωνικοπολιτική άναγέννηση του τόπου.

Δέν είναι δηλαδή άληπτό πεί κανένας με δυό λόγια, πώς τό σύνολο, πού αποτελεί ο Νουμάς, πρόσμενε και πρό έναμιση έτος, όπως προσμένει και σήμερα, τή λύση τόσο του ζητήματος τής γλώσσας, όσο τήν καλλιτέρευση τής κοινωνικής και πολιτικής καταστάσεως τής χώρας από μιάν πνευματική επανάσταση—πού πασχίζουν νά τήν έτοιμάσουν—και από μιá ενεργότερη πολιτικοκοινωνική δράση όλων των προοδευτικών στοιχείων του τόπου. Και είχαν φθάσει νά όνειρεύονται τήν πραγματοποίηση των ιδεών τους από τήν ίδρυση ενός κόμματος, πού θά ζητούσε τήν πνευματική χειραφέτηση του λαού με τή βελτίωση τής λαϊκής παιδείας.

Σ' αυτό τό σημείο βρισκόμαστε, όταν φανερώθηκε τό συστηματικό βιβλιάρκι με τό όποιο ο κ. Σκληρός, εφαρμόζοντας τή δομένη θεωρία, πού θέλει όλες τις κοινωνικοπολιτικές μεταβολές σάν άποτέλεσμα πάλης συμφερόντων και πάλης τάξεων, διαρρήθμισε—πού δέ θά πεί μεταρρήθμισε, αλλά προσάρμοσε με τή θεωρία του τά γεγονότα—τὴν Έλληνική ιστορία, ώστε νά βρει άστική τήν επανάσταση του εικοσένα και γιά νά συμπεράνει, ότι ή περίοδος τής προόδου στον τόπο μας θά σημειωθεί με τό ξάναμμα τής πάλης τής άστικής τάξεως με τήν προλεταριακή και τά λοιπά, πού τά ξέρουν πλέον πολύ καλά οι άναγνώστες του Νουμά.

Είναι πολλοί πού σέ κάθε σύστημα και θεωρία, βλέπουν τό γενικευμα ενός μέρους τής αλήθειας. Γι' αυτό κι' από μιás αρχής τό αποκρούουν ως στρεβλωτικό τής αλήθειας. Νά πούμε θεωρούν τό σύστημα σάν κλίση του Πρόκρουστη πού βαραιοκοιμάται ή αλήθεια, άφου πρώτα τήν έκαναν νά ταιριάσει αυτή με τό κρεβάτι.

Όσοι έτσι σκέπτονται γιά τά συστήματα πάσχουν από στενοκεφαλία; Η αποδείχονται άνοιχτόμυαλοι;

Έλόγου μου φανταζόμενος, ότι ή Ζωή και ή Πραγματικότητα έχει άπειρη ποικιλία δέν μπορώ νά φαντασθώ, πώς είναι δυνατό μωαλό έλεύθερο νά σκεφθεί νά τήν κλείσει τή ζωή μέσα σέ κλειστές γραμμές ενός συστήματος, πού τό δημιούργησε τό κλειστό πάντοτε ανθρώπινο μωαλό.

Άνεξάρτητα όμως άπ' αυτόν τόν κεντρικό λόγο πού μας κάνει νά μὴν άποδεχόμαστε ως αληθινό τό κάθε προτεινόμενο ως νέο, παλιό και πασίγνωστο σύστημα Γερμανικής ή Γαλλικής κατασκευής, γενικότερα άρνήθηκαν έπιστημονική και λογική βάση στη θεωρία του σοσιαλισμού πολλοί από τους συνεργάτες του Νουμά και ειδικότερα δέν παρεδέχθηκα. ότι μπορεί νά χρησιμεύσει σάν πανάκεια γιά τά Έλληνικά πράγματα.

Κοντολογίς. Η συζήτηση, πού άνοιχθηκε στις στήλες αυτές από άφορμή τό βιβλιάρκι του κ. Σκληρού, του μεθοδικού και φωτεινού συγγραφέα, καλοθελήτρια πάντοτε, από τή μιá μεριά έτεινε ν' αποδείξει ότι ή έπιστήμη δέν παραδέχθηκε τή σοσιαλιστική θεωρία ως αληθινή και ότι οι σοσιαλιστικές αρχές ούτε μπορούν, ούτε πρέπει νά εφαρμοσθούν στην Ελλάδα, κι από τό άλλο μέρος έμάχητο γιά τά αντίθετα.

Στήν έπιμονή αυτή των αντίθετων οι ύποστηρικτές του σοσιαλισμού είδαν έπισθοδρομικότητα, Άντίθετός τους κ' εγώ, πού φαντάσθηκα κάθε συνεργάτη του Νουμά πολύ, **μά παραπολύ**, έμπροσθοδρομικό γιά τήν εποχή μας έννοείται και γιά τόν τόπο μας, άδυνατώ—τό όμολογώ—και νά φαντασθώ πλέον τό βαθμό τής προοδευτικότητας των όλων θέλουν και νά δουλέψουν—καθώς λένε τουλάχιστο—και πραχτικά στην Ελλάδα, όταν βρίσκουν στο Νουμά, στο σύνολό του ή και στα μέρη του, έπισθοδρομικότητα.

Είναι αλήθεια πώς ή έπιμονή των αντίθετων τής σοσιαλιστικής θεωρίας είχε κάπιο συντηρητικό στοιχείο μέσα της, πού θά μπορούσε νά λεχθεί έπισθοδρομικό, εάν ή συντηρητικότης όταν επιβάλλεται από τήν πραγματικότητα και από τήν αλήθεια ίσοδυναμεί με έπισθοδρομικότητα. Και αν ή προοδευτικότης ίσοδυναμεί με κάθε άρνηση τής πραγματικότητας και με τό γοργοακλόβητο πάσης φαντασιοπληξίας.

Τό συντηρητικό, λοιπόν, πού έχουμε είναι ή θέλησή μας νά υπάρχει παρτίδα και ή θέλησή μας νά υπάρξει δυνατό και στρατιωτικό Κράτος Έλληνικό, γιά νά ύποστηρίξει τόν Έθνισμό μας.

"Αν υπάρχουν άνθρωποι μεταξύ μας που έπεισθησαν, ότι η ιδέα της Πατρίδας και του Έθνους είναι προλήψεις, τότε βέβαια γι' αυτούς ο Νουμάς στο σύνολο και στα μέρη του είναι άχειραφέτητος από τις δυο αυτές προλήψεις. Και προς τιμή του ως μη χειραφετηθεί ποτέ του! γιατί εγώ τουλάχιστο ούτε μπορώ ακόμα να φαντασθώ την εποχή, που η άμιλλα μεταξύ των λαών θα λείψει. Είμαι μάλιστα βέβαιος ότι και ελοι μας—αν έχουμε τα μυαλά μας στον τόπο τους—μπορούμε να βεβαιώσουμε ότι ειδικά η άμιλλα του Ελληνικού λαού με τους γύρω του τώρα μόλις αρχίζει σκληρότερη, άμειλιχότερη παραποτέ. Άμιλλα που θα διεξαχθεί με τους πιο παλιούς τρόπους του δικίου της γροθιάς, του δικίου του στρατιωτικότερα οργανωμένου.

Και άγγίσαμε το σημαντικό σημείο της διαφωνίας, που περιστράφηκε το μεγαλύτερο μέρος της συζητήσεως.

Άπό μια μεριά, δηλαδή, έτειναν ν' αποδείξουν ότι η πάλη των κοινωνικών τάξεων αδυνατίζει το στρατιωτικό κράτος, που μας χρειάζεται όσο την ιδέα της πατρίδας δεν τη θεωρούμε πρόληψη. Κι από το άλλο μέρος επέμειναν ν' αποδείξουν ότι η πάλη των τάξεων θα φέρει την εθιμοτυπία την οικονομική και την πνευματική του λαού, πράγματα που τους ενδιαφέρουν, χωρίς να ψιλολογούν, ούτε να μιλούν για τα συμφέροντα του Κράτους, της Πατρίδας, του Έθνους (που δεν τους ενδιαφέρουν. Το προσθέτουμε εμείς, αν καλά μαντεύσαμε.)

Αυτή ήταν η συζήτηση. Συζήτηση που έγινε. Τα «υπέρ» και τα «κατά» γράφηκαν. Οι άναγνώστες του Νουμά τα διάβασαν και τα ξαναδιάβασαν.

Και επειδή η συζήτηση από μέρος μου δεν είχε να κερδίσει τίποτα, γιατί δεν είχα να πω περισσότερα και καινούρια, για μένα η συζήτηση έληξε. Κ' έπομένως έλουφαξα, γιατί η συζήτηση από τις στήλες έφημερίδας γίνεται για το φωτισμό των άναγνωστών και όχι για να μεταπεισθούν οι εισηγητές της συζητήσεως, η και οι συζητητές.

II

"Αν φαίνεται πως ξαναγυρίζω σήμερα πάλι στη συζήτηση δεν το κάνω για να την εξακολουθήσω, αλλά για να δανεισθώ από τις μελέτες του κ. Σκληρού μια σημαντική συμβουλή που μας έδωσε: συμβουλή που νομίζω πως χρειάζεται να μελετηθεί πολύ για το έργο του Νουμά.

ΓΑΛΑΤΕΙΑ Σ. ΛΑΞΕΙΟΥ

“RIDI. PAGLIACIO, ”

Και δεν το έπα τίποτα τίποτα. ενώ ήξερα, το αιστανόμουν, πως τη στιγμή εκείνη δεν την άγαπούσε τη Μάριη! Το σφίξιμο το νευρικό του χριού μου, ή χλωμαδα του, ή στενοχωρία άπαντηση που μου έδωκε, ή άδιαφορία όταν είπα πως έπειτα από λίγο θάρχόταν εκείνη, το χαμόγελό του το έρωτικό σαν έμαθε πως από το προτ' μου στείλει μια θαυμάσια σο-ντε-λι κατασπρη με νταντέλλ.α... Μά ναί, μ' άγαπούσε, τόβλεπα και δεν είχα παρά να σκύψω να την φιλήσω όπως συνήθιζα άλλοτε ναί, ναί! δεν είχα παρά να γονατίσω και να κούμπήσω στα γόνατά του... και θα παίρνε κείνος τι κεφάλι μου στα χέρια του και θα πλησίαζε το πρόσωπό του στο δικό μου... ή' έννοιωθα την καρδιά

*) Η άρχή του στον αριθ. 341.

"Ελέγαμε στην άρχή του άρθρου ότι το σύνολο, που αποτελεί ο Νουμάς, έφθασε να δνειρεύεται για την καλλιτέρευση της κοινωνικο-πολιτικής καταστάσεως μαζί με την προετοιμασία της πνευματικής επαναστάσεως και δημιουργία κόμματος προοδευτικών που να θέλει την πνευματική χειραφέτηση και την εθιμοτυπία του λαού, σαν πρώτον βρο του δυναμώματος του Κράτους.

Το κόμμα όμως αυτό θέλει μια βάση! Το κόμμα αυτό για να υπάρχει πρέπει ν' αντιπροσωπεύει συμφέροντα! Ίδου τί μας μαθαίνει ο κ. Σκληρός. Κ' έχει ελο το δικιο μαζί του και το άξίζει ή εθιμοτυπία μας. Μόνο με ιδέες, κόμματα δε ζούν. Το κόμμα για να ζήσει πρέπει ν' αντιπροσωπεύει συμφέροντα.

Και σά συνέπεια ο κ. Σκληρός προσθέτει. Για να βρήςτε το κόμμα που θα σας ύποστηρίξει να επιβάλλετε τις ιδέες σας, οργανώστε τους εργάτες και δείξτε τους τα συμφέροντά τους.

Κ' εμείς δεχόμενοι την άρχή προσθέτουμε. Κάνετε κάτι καλλίτερο και πιο σύμφωνο με τις άνάγκες του τόπου μας και με τα πράγματα. Οργανώστε κόμμα λαϊκό, δείχνοντας ότι ποθείτε την πνευματική και κοινωνική ανάπτυξη του λαού κι ότι θέλετε φορολογία, που να τείνει στην εξίσωση ώστε να βοηθήσει την οικονομική εθιμοτυπία του μικροαστού, του μικροεδικτήτη, του τεχνίτη, του επαγγελματία, του εργάτη, του μικροπαλλήλου.

Θέλετε βάση του κόμματος; Ζητείστε τη στο λαό και στα συμφέροντά του. Για την ύπαρξή του κανένας λόγος δεν επιβάλλει την άποδοχή ενός συστήματος, που καταργεί πατρίδες και θρησκείες, που ύπόσχεται κοινωνικομοσύνες και ίσχυρομοσύνες, που καλλιεργεί το μίσος μεταξύ δημοσίων και δημοφύλων και προετοιμάζει κοινωνικήν επανάσταση, καταργώντας κάθε τάξη, πειθαρχία και άρχή.

*

"Ο συγγραφεύς λοιπόν του κοινωνικού μας ζητήματος με την προσπάθεια να διασκευάσει—όπως λέν οι καθαρευουσιάνοι—διά τα καθ' ήμάς τον Γερμανικό σοσιαλισμό, μας έμαθε και μια μεγάλη αλήθεια: "Οτι πρέπει να πολεμήσουμε την κατάσταση, όσοι θέλουμε τη διάρθρωσή της, οργανωμένοι σε κόμμα πολιτικο-κοινωνικό με βάση, με σημαία, με πρόγραμμα.

"Άγκαλιάζοντας απ' έπου κι αν μας έρχεται, το

σώσσο, λέμε. Πρέπει να ιδρύσουμε κόμμα με βάση τα συμφέροντα του παραγωγού λαού που δεν τρώει από το δημόσιο ταμείο. Κόμμα με διαδοχούς ελους τους παραγωγούς, κτηματίες, τεχνίτες, γεωργούς, έμποροβιομηχάνους, εργάτες. Κόμμα που να δνειρεύεται μια πατρίδα δυνατή σά συνέπεια της εσωτερικής δυνάμεως του Κράτους. Κόμμα με τη σημαία της πνευματικής επαναστάσεως κατά του δασκαλισμού. Και με πρόγραμμα τη βοήθεια της παραγωγής με παραγωγικά έργα και εξίσωση της φιλολογίας, και... ξέρω κ' εγώ; με πρόγραμμα μελετημένο, στις λεπτομέρειες και στο σύνολο, που θα πολεμάει το δασκαλισμό, τη συναλλαγή και τη ρουτίνα και θα βοηθάει το πνευματικό και οικονομικό άνύψωμα του παραγωγικού λαού.

Ποιούς θα βρει αντίπαλους ένα τέτοιο κόμμα; Το δασκαλισμό και τους μισθοτούς.

Ποιά θα είναι τα μέσα που θα μεταχειρισθούμε για τη δημιουργία του; Φωτισμός του λαού. Υπόδειξη των συμφερόντων του. Υποσχέσεις πραγματοποιήσιμες κι από αύριο για το καλό του και το καλό του τόπου. Οργανώσεις γεωργικών συνδέσμων. Ένώσεις συντεχνιών. Συνδικάτα μικροκτηματιών και μεγαλοπαραγωγών. Σύνδεσμοι εργατών και τα παρόμοια.

Ποιά θα είναι οι άπόστολοι του κόμματος; Αυτούς τους ξέρω καλλίτερα. Τα μορφωμένα άτομα. Οι άπόστολοι της πνευματικής επαναστάσεως.

Και ελ' αυτά πρδ πάντων χωρίς σύστημα και μέθοδο και άναλογίες, και μεταφορές από το τί γίνεται άλλου, γιατί τ' άλλου μπορεί να γίνονται και από άλλα αίτια και γι' άλλους λόγους.

Τέλος πάντων σαν μπορούμε να επιτύχουμε τούτα: Το άνύψωμα το πνευματικό και οικονομικό του λαού; δεν μπορούμε τάχα να προσμείνουμε λίγα!!! χρονάκια, για ν' άγκαλιάσουμε την προχωρημένη ιδεολογία, που ποθεί ισότητες άπόλυτες άτόμων οικονομικές και άδελφότητες λαών; Νά την άγκαλιάσουμε, δηλαδή, τον καιρό που θα ζούμε, ότι κ' οι γύρω μας λαοί την άγκάλιασαν, η τουλάχιστον όταν μάθουμε από κανένα βιβλιαράκι, ότι η Γερμανία χωρίσθηκε σε άδελφωμένες όμοσπονδίες άοπλες;

Τότε θα είναι καιρός για να μιλήσουμε κ' εμείς για την αλήθεια της ιδεολογίας του σοσιαλισμού. Έως τότε και η ιδεολογία του είναι πρόκαιρη για τον τόπο μας.

μου να χτυπά γλήγορα γλήγορα σά νάτανε ή πρώτη ή πρώτη φορά που θα με φιλούσε και μια άκατανίκητη όρμη μ' έσπρωξε κοντά του και γονάτισα.. "Άξαφνα χτύπησε ή πόρτα...

α Εκείνη», είπα και τινάχτηκα σά χτυπημένη κατάσταση από κάποιο άόρατο άτσάλινο χέρι α' Έ κεί η. Εκείνη...» και γέλασα γέλασα δυατά, και σκύβοντας τώρα στο πρόσωπό του του φώναξα α' Εκείνη» ..

"Εκείνη, ή Αιώνια, ή Αναπόφευγη, Εκείνη που θα μπαίνει παντοτεινά ανάμεσά μας και θα μας χωρίζει. Εκείνη που είναι άπόξω και την περιμένεις. Εκείνη που θάρθει άβρο, εκείνη που θα παρουσιάσει άσες φορές θα σκύψω για να με φιλήσει. Αυτή δεν είναι ή Μάριη, δεν είναι καμμία. Είναι ή αιώνια Γυναίκα που θα σε παραυλάει για να σ' άρπάξει από την άγκαλιά μου έμένα Είναι ή αιώια γυναίκα που θα σου άναθει έσένα τάντρος κόκκινες έπιθυμίες και πόθους άήμερους. Εκείνη είναι!

"Άφισέ με μένα. Έγώ πάλιωσα. Έγώ δεν έχω τίποτα καινούργιο να σου δώσω πιά. Με πεθύμησες τώρα; Δέ σημαίνει, δέ σημαίνει. Θα φιλήσεις την άλλη και θα με ξεχάσεις Ναί, θα με ξεχάσεις εσύ, μόλις βρεθήτε μόνοι οι δυο σας, μόλις το

σώμα της θα μπλεχτεί δλόθερο στο σώμα σου. Με πεθύμησες τώρα; Δέ σημαίνει...

Μην άργοπορείτε πηγαίνετε πάνω, πάρε τη Μάριη. Σας περιμένει το δωμάτιό μου το κομψό, το μικρούτσικο, με τη ζεστή μυρισμένη άτμοσφαιρα, που τόσες φορές, χιλιάδες φορές, έτσι μου φαίνεται, άνάπνευσε όταν μ' άγαπούσε!...

Νά κοιμηθώ στο κρεβάτι αυτό; "Αδύνατο κι όμως νυστάζω. έχω κουραστεί, έχω κουραστεί θανάσιμα και θέλω να κοιμηθώ, να ξαπλωθώ κάπου και να κοιμηθώ, να κλείσω τα μάτια μου και να μη συλλογιόμαι τίποτε. Νά τα ξεχάσω όλα και τη σημερινή μέρα μ' ό,τι συνέβηκε και να μην έρθει ττό νο' μου τίποτε, τίποτε... Μά που να κοιμηθώ; δεν έχω μέρος και νυστάζω...

Πήγα στη μικρή μου άδερφή και την παρεκάλεσα να μου κάμει λίγον τόπο στο κρεβατάκι της να πλαγιάσω κ' εγώ. Το καημένο το παιδί. Τρόμαξε που το ξύπνησα κι άνοιξε τα ματάκια του που δεν τα τάραξε άκόμη καμμία σκεψη και με ρώτησε μισοκοιμισμένα: «Τί είναι; τί είναι;»

— Τίποτε, αγάπη μου. ήσυχασε, κοιμήσου.

Μιλώ για την ιδεολογία του, επειδή την πρακτική εφαρμογή των αρχών του θα τη θεωρούσα βλαβερή και που θα ενδιέφερε την αστυνομία, εάν δεν ήταν από τα πράγματα αδύνατη.

Για τούτο για το έργο των πρακτικών σοσιαλιστών του τόπου μας—αν υπάρχουν—ούτε μίλησα, ούτε θα μιλήσω στο Νουμά.

Για την ιδεολογία όμως του σοσιαλισμού θα μπορούσα κάτι να πω, εάν δε νόμιζα πως ο Νουμάς χρειάζεται τις στήλες του, για πρακτικότερα θέματα.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΡΑΜΑΣ

ΘΑΛΑΣΣΑ

Και το κεφάλι μου έσκυβα και το καρδιόχτυπο άκουσα,
Κι αντίκρισα ένα δράμα που πάντα και πλαταίνει,
Κι αντίκρισα τη θάλασσα, να τραγουδάει, να δέρνεται,
Τη θάλασσα, τη θάλασσα την πρώτη μου ξεωμένη!

Αάση, βουνόπλαγα, στεριές την πρήξη μου χαρίσατε,
Κι ω λίμνη, μέσα σου έκλεισες μια ψεύτικη γαλήνη.
Έγώ ποδώ τήνωρίστα, τάδρά και τάνιπόταχα,
Τους ούρανούς, τά πέλαγα, την άπεραντούνη...

Στις άλλες έγνοιες που βαθειά πλήθος έντός μου
δπάχουνε,
Ένας πρωτόφαντος καημός γεννιέται άγάλλι άγάλια,
Στά μαιωμένα τον φτερά μάνασηκόνει άπάντεχα
Και μ' οδηγεί και φέρνει με στα Ιταλικά άκρογιάλια.

Τη θάλασσα, τη θάλασσα να ξεναϊδώ νειρεύτημα,
Μέσ' την άρμύρα να λουστώ και μέσ' το πλούσιο
κύμα

Και να γροικήσω τά πουλιά που ύψώνονται στριγγό-
λάλα

Και να ταιριάξω την πλατειά την πελαγήσια όριμα!

ΛΕΑΝΤΡΟΣ Κ. ΠΑΛΑΜΑΣ

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

- Νέαι Ίδέαι του Τολτσόη Δρ. 2.—
- Το τέλος τής εποχής μας » 1.50
- Κοινωνιολογικά προάδοξα. » 3.—
- Ο Βέρθερος του Γκαίτε » 2.—
- Φιλοσοφία του Γάμου » 2.—
- Ηρωίς τής Μακεδονίας » 1.—

δραμα εις πράξεις τρεις υπό Γ. Κούρη.
* Άπαντα πωλούνται εις τή βιβλιοπωλείον Α. Γαλανού,
δός Στεφίου 54.

Έρθα να δω μήν είσουν ξεσκαπασμένη, να σε σκεπάζω κοιμησού.

Τό παιδιακίσιο κρεβατάκι είταν άγνό και δεν έπρεπε να τό λερώσουνε οι δικές μας μίζερεις κ' οι έλευσιότητες τής ζωής μας. Με ποιά δικαίωμα τολμούσα έγω και ξυπνούσα τόν ήσυχο αυτό ύπνο και τάραζα τά όμορφα παιδιακίσια όνειρα; Πώς τολμούσα και δεν κοκκίνιζα από ντροπή πηγαίνοντας να κοιμηθώ με τό κοριτσάκι αυτό τό άνήξερο; Κι αν με ρωτούσε, γιατί δεν πλαγιαζώ στο δικό μου τό κρεβάτι...κι αν στη σκέψη, πώς μπορεί να φοβάμαι, μου πρότεινε καλόγυμο και γλυκόλογο νάρθει στην κάμερά μου, να κοιμηθεί μαζί μου στο δικό μου τό κρεβάτι που είναι πιο μεγάλο και θά μάς χωρεί καλύτερα;

Όχι, όχι. Φρίκη και να τό συλλογιούμαι μόνο.
— Τίποτε, άγάπη μου! ήσυχαστε, κοιμησού.

Έρθα να δω αν είσουν σκεπασμένη. Καλή νύχτα...

Νυστάζω! Είναι δυό ή ώρα. Σηκώθηκε δυνατός άέρας και χτυπά στη γειτονιά κάποια παραθύροφύλλα που λησμονηθήκαν άνοιχτά. "Ω, πώς μου κάνει κακό ο άέρας σά φυσά τή νύχτα! Μιά άλλόκοτη λύπη για όλα τά πράγματα που είναι έξω και τά στραπατσέρνει, μου πλακώνει τήν καρδιά μου

ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ

Κοντά στη λυρική πλημύρα μπορεί να πει κανένας πως ή λογοτεχνική μας κίνηση βρίσκεται στον άστερισμό του δράματος. Σχεδόν οι περισσότεροι άπ' τούς παλιότερους και νέους συγγραφείς μας προτιμάν να δόσουν σκηνηκή μορφή σ' εκείνο που θά μπορούσαν, μου φαίνεται, να τό τραγουδήσουν ή να τό διηγηθούν καλύτερα μόνοι τους, δίχως τό μεσολάβημα τών θεατρίων. Δέ λέω πως μία άριότητα στο λυρικό ποίημα ή στο διήγημα είναι: πράγμα εύκολο—τίποτες δεν είν' εύκολο στο σύνορο τής τέχνης—μά ή σκηνη ήχει τις ξεχωριστές συνθήκες τής κ' ή δραματική σύνθεση άπαιτεί κάποια ξεχώρη έδιοφύια, που μόλις σε δυό τρεις θαμποχάραξε ως τήν ώρα στον τόπο μας. Μά πάλι κι ο λογοτέχνης είναι κι αυτός μέλος μιάς κοινωνικής περιοχής, σε τούτη δίνεται περίσταση άπ' τή μία ή τήν άλλη αίτια να καλεργηθεί τόν κ' ή άλλο είδος λόγου κ' έτσι κ' εκείνος σέρνεται από τις άπαιτήσεις του καιρού. Και σε μάς άρχισε στερνά να ζωηρέθει ή θεατρική κίνηση. Η δόξα άσφαλίζεται για τόν ποιητή εύκολότερα από τή σκηνη, μία έπιτυχία σ' αυτή μπορεί να του ανταμείψει τούς δημιουργικούς κόπους του πιο γενναία από τά περιοδικά και τό βιβλίο κ' έτσι καθένας, που ή τύχη του τόν έριξε στα γράμματα, αποφασίζει να τή δοκιμάσει και στο θέατρο. Μά κι ο σκόπελος σ' αυτή τή δοκιμή είναι πιο επικίντνος. Η λαχτάρα τής έπιτυχίας παρασέρνει εύκολότερα σε κάποιο συμάρφωμα με τά γούστα και με τό πνευματικό επίπεδο του θεατρικού κοινού κι ο ποιητής βάζει οδηγό του πολλές φορές περισσότερο τις άπαιτήσεις του θεατρώνη ή του άστεριού, που πρόκειται να σαρκώσει στις σανίδες τής σκηνης τόν ήρωα ή τήν ήρωίδα του, παρά τό ποιητικό σάρκωμα τής σύλληψής του. Και θά χρειάζονταν μία άνώτερη ποιητική έφυλα για να νικάει και να υποτάζει με τή δημιουργική τής δύναμη όλους τούς άλλους δευτέρους σκοπούς και τις σκληρές βιωτικές άνάγκες. Μιά τέτια λέν πως είταν ο Σαίξπηρ και δεν ξέρω άλλος ποιός. Μιά τέτια όμως δε φαίνεται να είναι κι ο συνθέτης τών «Τριών φιλιών», του πρώτου από μία άραδαριά θεατρικά έργα, που τυπώθηκαν τώρα στερνά σε χωριστά βιβλία ή δημοσιέφτηκαν σε διάφορα έγκριτα περιοδικά τής μέσα κι έξω ρωμοσύνης.

Τόν κ. Κ. Χρηστομάνο τόν έχω άκουστά για έγκριτο συγγραφέα και στη μητρική μας γλώσσα και σε ξένες. Η τραγική συνάτα του όμως, καθώς τό λέει τό δραματικό του έργο, τόν παρουσιάζουν για άρκετά πρωτόπειρο θεατρικό συγγραφέα. Πρωτόπειροι είμαστε και θά μένομε ίσως σ' όλη τή ζωή μας σε περισσότεροι στον τόπο μας. Μόνο ένα ξετύλιμα τής όλης κοινωνικής ζωής μας σε όλα τής τά φανερόματα θά φέρει ένα ξετύλιμα κ' ώρίμασμα τόσο στη γενική αντίληψη τής τέχνης όσο και στην άτομική мүόρηση του καθενού τεχνίτη. Μά από ένα συγγραφέα με μόρφωση και ψήμη ευρωπαϊκή, από έναν που έδειξε τόσο ριζοσπαστικό πνεύμα σά διευθυντής σκηνης και βόηθησε τόσο πολύ τό σχετικό άνύψωμα τής, περιμενε κανένας ένα δραματικό πρωτόλειο κάπως τεχνικότερο και σοβαρότερο άπ' τήν τραγική κοινοτυπία τών «Τριών φιλιών». Η ύπόθεσή τους είναι άπλή. Η Ντοντό κ' ή Λιάνα αγαπάν τό Φαίδη. Η πρώτη του δίνει νυχτερινή συνέντευξη στον κήπο του παρθεναγωγείου, που είναι μαθήτρια και στο τέλος τόν παρακαλεί να φιλήσει και τή φιλενάδα τής τή Λιάνα, που τής βαστάει φανάρι πίσω, άπόναν θάμνο. Ο Φαίδης παντρεύεται τή Ντοντό. Γυρνώντας όμως από τό ταξίδι του γάμου, ξαναφιλεί κατά παράκληση τής γυναικός του τή Λιάνα. Στη Ντοντό ξεσπάει ή κληρονομική άρώστια τής. Μαθαίνοντας τό αναπόφευχτο τέλος τής, στέλνει και φέρνει τή φιλενάδα τής, βάζει τό Φαίδη και τήν ξαναφιλεί μπροστά τής κι αυτή μπαίνει στην άλλη κάμαρα και σκοτώνεται.

Δέ λέει κανείς πως δε μπορούσε άπ' τό τριμένο θέμα να βγει στα χέρια ενός ποιητή ένα δραματικό έργο. Μά για τούτο θά χρειάζονταν ή γνώση τής ανθρώπινης ψυχής περισσότερο άπ' τήν ειδικότητα στις τσαλέτες. Στο συγγραφέα τών «Τριών φιλιών» δεν άρνούμαι βέβαια τήν άξία να μπορεί να διασκεδάσει τήν εκλεχτή κοινωνία ύστερα άπ' τό καλό φαγι της με σκανταλιστικές σκηνης, έρωτικές σμίξεις κάτω άπ' τά παιγνίδια τής σελήνης, με κομψόπρεπες διασκεδές σαλονιών, με γαργαλιστικούς ύπαινημούς από κρυμένες κι άνοιχτές κρεβατοκάμαρες, δεν άρνούμαι πως οι καθαλικάδες τών ήρώων του και τά παιγνίδια, που παίζουν τούτο: στο γκαρσόνι του ξενοδοχείου, δεν είναι άξια να φαιδρώνουν κι άνθρώπους σοβαρότερους μου, δεν άρνούμαι άκόμα πως ο συγγραφέας τών «Τριών φιλιών» καταφέρνει να εκφράσει στη γλώσσα μας κουραστικότερα από

και βλέπω που και που κανένα δέντρο βλουόνχο να τ' σουρομαδεί σά να πασάξει να τό ξεριζώσει! και βλέπω τα φανάρια τώ δρόμο να τρεμουλιάζουν σά να θέλει να τά σβύσει. Έπειτα τά σκυλλια που πηγαίνουε τοίχο τοίχο και γουγίζουε και άλλα που άνακατώνουε σκουπίδια και άλλα που κοιμούνται κουλουριασμένα στα παραγώνια... Και βλέπω ένα μεθυσμένο που περπατάει και τρικλίζει. Κ' έπειτα ένα τραγούδι περπατών που άπομακρύνεται. Κ' έπειτα τόν κρότο μιάς άμαξας που περνά και χάνεται σιγά-σιγά, και τις όμιλίες άντρών και γυναικών μαζί που φεγγουε από βεγγέρα, κι άπάνω άπ' αυτά τό βουητό τάερα και τό σφύριγμα και τά χτυπήματα τών άνοιχτών παραθυρόφυλλων και τό σύρσιμο που κάνουνε στις πλακές τά ξερά φύλλα και τά καλιόχαρτα!

Μά που θά κοιμηθώ και νυστάζω!...

15 τού Σεπτέμβρη.

Είμαι καλύτερα σήμερα. Μπορώ και περπατώ μέσα στο δωμάτιο λίγο και δεν έχω διόλου πονετό. Άβριο έλπίζω θάμκι τέλεια καλά και θά γράψω του Λώρη νάρθει. Έχω ξεχάσει όλωοδιόλου τί συ-

νήθηκε και θά του δώσω πάλι τήν άγάπη μου όπως άλλοτε. Δέ με νοιάζει πως δε μ' άγαπά. Είστάνομαι βαθεια πώ; δε με νοιάζει. Άρκεϊ νάχρηται να τον βλέπω. Σώ ει να μ' άφήνει να του έπαναλαμβάνω έγώ τήν άγάπη μου... Όταν αγαπά κανείς σάν κ' έμένα δεν πρέπει να τό κρύβει! Νάρθει ο Λώρης. Να ξέρω πως ήθε για μένα, πως δε βρίσκεται σπύτι μου κι του μιλήσω για μία άλλη, να μην έχω άαγνη να ύποκοίνωμι και να ύποφέρω τόσο... Η ψυχή μου λυγίζει από τό βάρος τής εύτυχίας που θά νοιώσω σάν τόν ιδώ! Παναγιά μου, γιατί άφησα τόν καιρό και χάθηκε άδικα; Γιατί σάν έλειπε και δε μου έγραφε τίά, έπαψ κ' έγώ νάν του γράφω και τό θρηψ κ σωστό αυτό; Μήπως δεν τόν αγαπούσα τότε; Μά ναί. Κόπυτε δε φερνόμαστε έτσι και λέμε πώ; πρέπει να φανούμε έγωίστες έπιτέλους και τό κάνουε και μένομε εύχρηστημένοι και περήφνοι για τό κατορθώμα; Ψέματα! ψέματα! Δεν αγαπούμε τότε. Τότε είναι που άρχίζουε και ξεχνούε και δε μάς πολυνοιάζει.

Πια άλλη απέδειξη από τή σημερινή; Ο Λώρης γύρισε και με χιλίους τρόπους μ' έλαμε να πιστέψω πως δε μ' άγαπά πια. Δέ με ρώτησε γιατί

καθάλλον τη φιληθονική διάθεση των αριστοκρατικών ψυχών της εποχής μας, η ναποδόσει αριστοτεχνικά σε φλυαρία λόγων μοντέρνου αισθηματικού ρυθμού τις δξω πιά από το συρμό μελωδίας της Τραδιάτας. Μά οι Ικανότητες αυτές δεν το πιστέβω νάναι εκείνες που λαχτάρησαν όσοι αντίκρυσαν στον Ίδρυτή της «Νέας Σκηνης» το επαναστατικό θεατρικό πνεύμα, που θάβαζε τις βάσεις μιας καινούριας τέχνης. Γι' αυτό κ' η απογοήτση από το δραματικό πρωτόλειο του κ. Κ. Χρηστομάνου είναι θλιβερότερη. Δε μπορεί να φανταστώ ποιά είναι η σχέση που έχει με τη δραματική τέχνη αυτός ο ακράτητος χείμαρρος των ζητημένων και τριμένων φευτολυρικών διαχυμάτων, που γεμίζει και φουσκώνει, δλο αυτό το έργο. "Αν και δροσερότερα ακόμα άνθια λυρισμού μας μπουχτίζουν και σε ποιητές με πιά βαθιά δραματική υπόσταση, τα τενεκεδένια μιχιλιμπιδία κ' οι γιρλάντες από χρυσόχαρτα, τόσο κακά κομένα κιάλα και παραφορτωμένα, είναι ανυπόφερα στην τέχνη για ένα κάπως μορφωμένο αισθημα. Βέβαια δυο δλίτελα διαφορετικά πράματα η σκηνοθετική και η ποιητική καλαισθησία, καθώς και άλλο πράμα έργο τέχνης και σκηνικό σύνθεμα. Μά στο τέλος τέλος κι αν μόνο ένα διασκεδαστικό έργο ήθελε να συνθέσει: ε κ. Κ. Χρηστομάνος, η πείρα που έχει του θεάτρου χρωστούσε να τον δδηγήσει, να μετριάσει την αισθηματολογική κίνηση για όφελος της σκηνηκής. "Αν όμως τούτο θάξενε και τη σειρά των παραστάσεων, που έκαμαν τα «Τρία φιλιά», μήν έχοντας κ' εγώ την πείρα του άθηνέικου θεατρικού κοινού, δεν το γνωρίζω.

Στο «Γυιό του Ισκιου» του κ. Σπύρου Μελά ο τόνος ανεβαίνει. Έδώ χειρονομούν και ρυάζοντα υπεράνθρωποι ήρωες. Δεν ξέρω αν για να δικαιολογήσει την ψηλότερη αυτή δράση μέσα σε μιάν άπλη περιοχή ρωμέικου νησιού, η για κάποιον άλλο λόγο (οι βουλήσεις των νεαρών πεεταστρων είναι ανεξερέβνητες!) ε συνθέτης αυτού του δράματος μάς παρουσιάζει τον ήρωά του γεννημένον, η σωστότερα πιασμένο στην κοιλιά της μάνας του από έναν Ισκιό. Ο νέος Βάγγος είναι σημαδεμένος στο νησί, βάρος στο σπύ του και στους νησιώτες που περπατούν με τα κούτελα σκυμένα. Ο πατέρας του τον στέλνει με το καράβι του καπετάν Λεφτέρη, θαρρεύοντας πως θα τον γλυκάνει ε παράς. Κ' έτσι θά-

είχα πάψει να του γράφω ξαφνικά και μονον όταν μιά μέρα του είπα πως δε θα του ξαναγράφα, εστω κι αν έλενε χρόνια στη Γερμανία, μ' άποκριθήκε απλά-απλά: «Κ' εγώ δε θα σου ξαναγράφα».

"Επειτα μιά άλλη φορά με μίλησε για τη Μαίρη. Σά να του φημιό αν πως η γυναίκα αυτή τον προσέχε και πρόστασε γελωτός πως δεν ήταν καθόλου άσκημη. "Από τότε το συλλογιστικα Μιά να τον πείσω πως δεν τον αγαπούσα κ' εγώ, κι άλλη να δώ αν θόχα τη δύναμη να το κάμω κ' η έλπίδα πως έτσι θα τον ξεγνοούσα, μ' έκαμαν και δημιούργησα όλη αυτή την ιστορία που λίγο έλεψε να με τρελλανει.

Σήμερα τί βγήκε; "Αδύνατη άκόμη, άρρωστη άκόμη από τον κλονισμό που έρε σε όλο μου τον οργανισμό η εσωτερική πάλη της ψυχής μου, δε σκέφτομαι άλλο παρά να ξεμερώσει η άλλη μέρα και να πώ του Λώρη γιατί τον αγαπώ. Τον αγαπώ... Είναι χίλιες φορές φριχτό έργο να μη τον βλέπω, παρά να τον έχω κοντα μου και να μη μ' αγαπώ! Και νομίζω πως τότε, όταν είχα πάψει να του γράφω, δεν τον αγαπούσα. Σήμερα μόνο αγαπώ. Ναι, μόνο σήμερα κ' είμαι εύτυχισμένη που θά του το πώ. Δεν ξέρω, σα νάναι η πρώτη φορά

φύσει τις άπαλές ανακρούσεις του βιολιού του και τα ζωτικά κινήματα που αναστατώνουν το νησί. Μά ο ήρωας αγαπάει την κόρη του καρδοκούρη, την Αδούουλα, εκείνη δεν τον θέλει, σα φτωχός που είναι, και τούτος βουλιάζει το καράβι του πατέρα της, πνίγει έξη ψυχές σταγερια κύματα της νύχτας, γλυτώνει μόνο το μελλόμένο πεθερό του στα γερά τα μπράτσα του, για να γυρίσει πάλι μαζί του στο νησί, να κάψει το σπύ του μαζί μ' αυτόν τον ίδιο κ' έτσι η κόρη του φτωχή κ' εκείνη πιά, νάναγκαστεί να τον πάρει. Μά η λύση αυτή δεν εύχαριστάει τον ήρωα, που δεν τον χωράει ο κόσμος. Το κορμί της γυναίκας, που του παραδόθηκε, δεν το θέλει δίχως και την ψυχή της, τα μικρά στήθια της δε μπορούν να χωρέσουν τη βαθιά άγάπη, που θέλει εκείνος. Της φανερώνει πως αυτός είναι που βούλιαξε το καράβι κ' έκαψε τον πατέρα και το σπύ της, τούτη θέλει να τον παραδόσει στο νόμο, ε άδερφός του βγάξει την πιστιόλα να τον χαλάσει, μά ο γυιός του Ισκιου δεν είναι γραμένο να πεθάνει από βόλι ανθρώπου, μόνο μιά θάλασσα πλατιά ίσως μπορέσει να τον χωρέσει. Πέφτει σ' αυτή και μαζί του κ' η αύλαια.

Μιά κάπια μικρή δράση δε λείπει από το έργο η όλική μορφή όμως είναι διηγηματική κ' εδω κι όχι διαλογική. Είναι ο πιο εύκολος τρόπος κι ο μοναχός που δίνει την περισταση στο ξεχυμα σε άδειους βροντερούς λόγους, σε ρητορίες ποιητικώφρανες, σε μυθικά φλυαρήματα, σε υπεράνθρωπες παλάδες. Τούτα ξαφνίζουν εύκολότερα, καθώς και το υπερφυσικό μαγνάδι σκεπάζει την αδυναμία για το ψυχολόγημα των πράξεων που ανιστορούνται. Οι μύθοι είναι τα καταφύγια της λαϊκής φαντασίας, επου δε μπορεί ο νους να εξηγήσει τα φαινόμενα της ζωής. Κι αυτό είναι το έργο του ποιητή που θα τους πάρει, να εξηγήσει δηλ. ανθρώπινα τη σημασία που κρύβουν. Τέτια εΐταν η προσπάθεια των άρχαίων τραγικών, σε πιθανότητα ανθρώπινη θέλει να μετατρέψει ο Σαίξπηρ, όταν πέρνει θέμα του τις παραδόσεις, επως μιά τέτια είναι και του "Αμλετ. "Ανάποδα η ρομαντική ποιητική αδυναμία ζητάει να σκεπάζει το πραγματικό, επου δε μπορεί να το μορφώσει σε ζωντάνια, με τον πέπλο του υπερφυσικού, του μυθικού κ' έτσι χάνει το έδαφος της πιθανότητας, της μοναχής που δίνει την πλέρια ανθρώπινη συγκίνηση. Στάρπάγια της αισθητικής αυτής είναι μπλεγμένος κι ο νεαρός συνθέτης του

που θα τον ιδω, σαν ποτέ να μην τον είδα, σα να τον αγαπούσα χρόνια και δεν εΐταν δυνατό να του το πώ και σήμερα το εμπόδιο αυτό ξαφανίστηκε κ' είμαι λεύτερη και μπορώ να γύρω στην άγκαλιά του "Αγοπημένου και να σφαλίσω τα μάτια μου τρισευτυχισμένη στα φιλιά του.

Δεν εΐαι ο Λώρης που με ξεγνοούσε και φιλούσε μιά γυναίκα άλλη, κ' ερχόταν ιδω στο ίδιο δωμάτιο να βρει την ήδονή στα φιλιά μιας άλλης. Δεν είναι αυτός. "Όλος ο πονος που αίστανόμου ξαφανίστηκε κι άπόμεινε μιά άπέραντη λαχτάρα να ξαναβρω πάλι την πρώτη μευ την περασμένη εύτυχία. Και το καταλαβαίνω τώρα, δεν πονούσα γιατί αγαπούσε τη Μαίρη, αλλά γιατί την στερούμουν εγώ!.. Και θάρηεΐ ο Λώρης και θα τον περιμένω και θα του πώ όλες τις παιδικάσιες άφορμές που μ' έκαμαν να φερβώ έτσι. Και συλλογιόμμαι με φρίκη αν πέθαινα δίχως να τον ξαναδω, αν δεν του ξαναλέγα τα λόγια εκείνα που νοιώθω σήμερα νάνεβκινουνε στα χείλη μου κ' είναι τόσο γλυκά και τόσο κανουνε τη ζωή όμορφη.

16 του Σεπτέβρη.

"Ηρθε ο Λώρης. Τον περίμενα στην ίδια κάμερα

«Γυιό του Ισκιου», που δε φαίνεται να στερείται δλίτελα δραματική έφυλα και συχνά, εκεί που μιλάει τα μη υπεράνθρωπα δυνα του δράματός του, βρίσκει έναν τόνο αρκετά φυσικό. Κολημένος στο υπερούσιο φαντασιοκόπημά του, στον τρεχούμενο—ξωθίο μας—φιλοσοφικό χαβά, πως εκείνο που αξίζει πρέπει να ζει μόνο στον κόσμο, περνάει άπάνω απ' τάγγθινα ζωικά προβλήματα, που γενιούνται άθελά του απ' το δραματικό κατάρωμα του θέματος του, δίχως να τα υποψιαστεί και να τάγγιξει. "Ο, ε αξίζει πρέπει μοναχά να ζει, μάς κοπανάει ε ήρωάς του, και γι' αυτόν αξίζει μόνο ο έαυτός του κ' η άγάπη του. Δεν είναι άνάγκη νάναι κανείς πιασμένος από Ισκιό, νάναι κακής ώρας γέννημα για να βάζει τάτομό του κέντρο της ζωής. Αυτό ίσως νάναι το φυσικό τάνθρώπου. Μά, ω εύλογημένοι άτομικιστές, αντί να μάς καλουπώνετε τόσο ποζαριστά και βροντερά την ιδέα σας, πάρτε τη έπως φανερώνεται πραγματικά στη ζωή, δέτε τον άνθρωπο που κινείται απ' αυτό το ψυχόρμητο, δείξτε μας τις συγκρούσεις του με τάλλα άτομα τριγύρω του, χύστε φως στην ψυχή του, φανερώστε μας την πάλη του, τη νίκη η το πέσιμο του ήρωά σας, ξανούχτε, λύστε, δέστε το πρόβλημα, κάμετε δε, τι θέλετε μ' αυτό, μά συγκινήστε μας μοναχά ανθρώπινα με την αλήθεια της ζωής που θα μάς παραστήσετε. Αυτό ζητάμε έμεις οι άναγνώστες σας η θεατές σας. Και το θέμα, επως ξετυλιγεται στο «Γυιό του Ισκιου», κράζει μοναχό του μιά τέτια άνάπτυξη, που μόνο ο συγγραφέας του δεν την άκούει και δεν την υποψιάζεται. Μά το ξέρω, ένα τέιο κατάρωμα άπαιτεί κόπο και δύναμη για ψυχολογία της ζωής. Και τα χοντρά τα λόγια κ' οι έτοιμες εικόνες και τα παράξενα και φανταχτά, οι άστραπές, οι κεραβνοί, οι άείριδες, τα σκίτη, οι τρικυμίες, τα ματωμένα φεγγάρια, οι άπαλές ανακρούσεις των βιολιών κ' οι άπόκομοι βόγγοι της καμπάνας, οι δράκοντες με τα γυαλιστά σαν πράσινα κεραμιά λείπια τους, οι μάγισσες, τα κεράσματα άλλων κρασιών και φίλτρων, τα χρυσά ψαλιδία, οι άλυσιδίτες, οι λαμπάδες της ζωής κ' οι άγριες φωνές γι' αυτή έρχονται εύκολότερα στην άκρη της πένας απ' την άπλη και φυσική έκφραση της πραγματικής ζωής και το κυριότερο θαμπώνουν το κοινό καλύτερα και φέρνουν τη δόλια κριτική σε σύγχυση, στο δίλημα να μην ξέρει αν έχει να κάμει με παραμλητά και ποιητικές βαγαποντιές, η με παρο-

που μέρες περασμένες τον δέχτηκε η Μαίρη. Εΐταν πολύ συγκινημένος και μιά χλωμάδα αϊφνίδια πέρατε από τη φυσιογνωμία του μάς μ' αντίκρυσε. Εΐμουν πλαγιασμένη στο κοβάτι μου και φαίνεται θα του φανηκα πολύ καταβλημένη γιατί με κοιτάζε πολλή ώρα κ' είδα να ζουραρίζεται στα μάτια του μιά άπειρη συμπάθεια... "Ηρθε και καθησε κοντά μου στη χαμηλή πολυθρόνα και μου κρατούσε το χέρι μου και δε μιλούσε...

Κ' εγώ συλλογιόμουν. Τι δύσκολη θήταν η θέση του έτσι που μ' έβλεπε άρρωστη κ' ήξερε πως εΐταν αίτια εκείνος. Τι θα μουλεγε; πως θα προσπαθούσε να με καταπείσει πως την άλλη δεν την αγαπήσε ποτέ του; Μά και δε θήταν άταίριστο να μου το πεί; μήπως εγώ τον ρώτησα; Ξέτασα εγώ ποτέ γι' αυτό το πράμα; "Άλλως τε γώ δεν ήξερα πως δεν την αγαπήσε; Κι όμως το αίστανόμουν, κάτι ήθελε να μου πεί έπρεπε κάτι να μεσολαθήσει για να διακτεπεί η κουραστική σιωπή που μάς ένοχλούσε και τους δυο... "Αν μουλεγε πως μ' αγαπά;... "Α, όχι, δεν ήθελα να μου το πεί αυτό. Ψέματα να μου το πεί, θήτανε βρισιά που δε θα δεχόμουν ποτέ. "Αλήθεια, πάλι εΐταν πολύ πρόωρα και δεν ταίριαζε...

ξυσμούς ἀληθινῆς μεγαλοφυΐας. Κ' ἔτσι ξυπνάει στὰ παλιὰ λημέρια τοῦ τάρχατο τραγικὸ πνεῦμα κ' ἡ φαντασία τοῦ Ἑγγλέζου γίγαντα ἔρχεται νάδερφωθεί μ' αὐτὸ καὶ νὰ τὸ δυναμώσει. Μὲ τίποτε λιγότερο δὲ στρέγονται παλιοὶ καὶ νέοι βάρδοι μας. Ἐνας φίλος μου ποιητῆς μοῦ ἔγραφε στερνὰ σχετικά μὲ κάποιον λυρικό συνάδερφο τοῦ συνθέτη τοῦ «Γυιὸ τοῦ Ἰσκιου»: Εἶναι λοιπὸν στὸν κόσμο αὐτὸν ἄνθρωποι τόσο ἐπαρχιώτες, πού νὰ ξαφνίζονται στὸ πρῶτο ἀνακτάωμα ἄστρων καὶ πελάγων καὶ τεράτων; Ὅσο γὰρ τοὺς ποιητάστρους, πού ἀγκαλιάζοντας τὰ μεγάλα δικαστήματα σ' ἕνα μικροσκοπικὸ χάριτη, φαντάζονται πὼς ἀγκαλιάζουν τὸ ἴδιο τὸ σύμπαν, χαρὰ σ' αὐτοὺς πού βρίσκουν τοὺς μορφότερους τους. Προχτὲς ἔβλεπα ἕνα πατοατζῆδικο στὴν ἀγορὰ. Ἀπόξω ἔγραφε: Μέγα ξενοδοχείον. Κάποιοι πέρασαν, σταμάτησαν καὶ γέλασαν. Ὅμως κανένας δὲ γελᾷ με τ....

Ἦστερα ἀπὸ τὰ παραπάνω ἐρωτικά καὶ μεγαλόσχημα κολοκύθια, τὸ «Στὴν δξώπορτα» τοῦ Δ. Ταγκόπουλου εἶναι ἕνα ξανάσασμα. Δὲ λέω καὶ μιὰ πλέρια τεχνικὴ ἀπόλαυση. Μὰ γι' αὐτὴ σὰ νὰ μὴ γνιάζεται ὁ Ταγκόπουλος. Τὸ εἶπα καὶ γιὰ τίς «Ἀλυσίδες» του, πὼς ἀνεβαίνει στὴ θεατρικὴ σκηνὴ μὲ τὴν ἐρμὴ τοῦ κοινωνικοῦ πολεμιστῆ. Μὰ ἡ ἐρμὴ αὐτῆ, ὅσο κι ἂν εἶναι μιὰ δύναμη γιὰ τὸ ρήτορα, πού ζητάει νὰ συναρπάξει στὴν ἀγορὰ, δὲν εἶναι καὶ καλὸς βοηθὸς γιὰ τὸν τεχνίτη, πού μοναχὸ σκοπὸ του ἔχει νὰ συγκινήσει αἰσθητικὰ. Ἀκόμα, μοῦ φαίνεται πὼς ὁ Ταγκόπουλος θὰ μπορούσε νὰ πιτύχει συγκινήσεις τεχνικότερες, ἂν δὲ βιάζονταν πολὺ. Ἡ ἰδέα του, ὁ κοινωνικὸς σκοπὸς του τὸν τραβάει μονάχα καὶ φαίνεται νὰ τὸν ἐνδιαφέρει αὐτὸς περισσότερο παρὰ τὰ πλάσματα πού πρέκειται νὰ τὸν ἐκφράσουν. Ἡ συγκίνησή του δὲν πηγάζει ἴσα ἀπ' τὸ φαινόμενο τῆς ζωῆς, μὰ πῶς πολὺ ἀπὸ τὸ σχῆμα πού πέρνει τούτο μὲς τὸ πνεῦμα μας. Ὅχι πὼς τοῦ λείπει τὸ παρατηρητικὸ ἢ τὸ αἰσθητικὸ τῆς πραγματικότητος. Τόσο τὸ «Στὴν δξώπορτα» ὅσο κ' οἱ «Ἀλυσίδες» εἶναι μιὰ τολμηρὴ προσπάθεια νάντλησει ἀπὸ τὸν κόσμο γύρω του. Κι ὅμως δὲν ἀντλεῖ ἄμεσα ἀπ' αὐτόν, μὰ ἔρχεται ἐκεῖ μὲ τὴν ἰδέα.

Εἶναι ποιητὲς πού πλάθουν τὴ ζωὴ μονάχα μὲ τὴ φαντασία τους, δημιουργοὺν κοιτάζοντας κ' ἀ-

κούοντας μόνο τὸ μέσα τους. Ἡ δύναμή τους δὲν εἶναι στὸ μαντευτικὸ τους, στὸ δημιουργικὸ ψυχόρμητο. Καὶ τοῦτοι εἶναι βέβαια οἱ ἀνώτεροι. Εἶναι πάλαι ποιητὲς πού ἡ δύναμή τους εἶναι τὸ παρατηρητικὸ τους. Ἡ φαντασία τους δὲ δύνεται νὰ πλάσει μόνη τῆς, μὰ μοναχὰ νὰ ξαναπλάσει τὸ φαινόμενο τῆς ζωῆς πού χτύπησε στὸ αἰσθητὰ τους. Τέλος εἶναι ἄλλοι ποιητὲς πού συγκινιοῦνται πρῶτα ἀπ' τὴν ἰδέα. Ἀντικρύζουν τὴ ζωὴ ὅχι στὴν πραγματικὴ μορφή τῆς, μὰ στὸ ἰδεατὸ τῆς σχῆμα, στὸ ἀφερεμένο νόημα πού πέρνει μὲς τὸ νοῦ μας. Οἱ τρόποι αὐτοὶ δημιουργίας δὲν εἶναι βέβαια καθαρὰ καὶ τυπικὰ ξεχωρισμένοι στὸν καθέναν ποιητῆ, ἀπεναντίας τὰ θριά τους συγχίζονται πολλὲς φορές στὸ ἴδιο ἄτομο, πέρνουν ποικίλλες τόσες ὅσοι εἶναι κ' οἱ ποιητὲς. Κι ὁ ἕνας κ' ἴδιος ποιητῆς ἀκόμα δὲν εἶναι σ' ἕλες τίς στιγμὲς τοῦ ἴδιος. Ὅπως κι ἂν εἶναι, ὁ τελευταῖος τρόπος δημιουργίας ἀπαιτεῖ τὸν πῶς μεγάλο κόπο, γιὰ μὲ αὐτὸν ἔ ποιητῆς δὲν ξεχύνει αὐτόματα κ' ἀσυναίσθητα μπορεῖ νὰ πειρ τὸ μέσα του, οὔτε μὰς ξαναδίνει σὲ νέα μορφή περασμένη ἀπὸ τὴ φαντασία τοῦ τὴν πραγματικότητος πού παρατήρησε, μὰ ἡ προσπάθεια του εἶναι νὰ δώσει ζωντανὴν εἰδὴ στὸ νόημα τῆς ἰδέας του. Καὶ σ' αὐτὸν τὸν τρόπο ἴσως νὰ χρειάζεται μιὰ πλαστικὴ δύναμη ἀνώτερη παρὸν σ' ἐκείνην πού ἀντλεῖ ἴσα ἀπὸ τὴν παρατήρηση. Καὶ χρειάζεται ἀκόμα κάπια καθαρότητα καὶ δύναμη ἰδέας. Λείποντας ἀπ' αὐτὴν ἡ καθαρότητα, ὁ ποιητῆς ξεπέφτει στὴν ἀοριστία καὶ στὸ σύμβολο· λείποντας ἡ δύναμη, τὰ πλάσματά του θάναυ ἀχνὰ κ' ἀδιάφορα· καὶ λείποντας τέλος κ' ἡ ἰκανότητα τοῦ ζωντανέματος τῆς ἰδέας σὲ ἀνθρώπινες ψυχὲς καὶ πράξεις, οἱ ἄνθρωποι θὰ εἶναι μάλλον εἰδωλα τῆς σκέψης τοῦ ποιητῆ ἢ κύμβαλα ἀλαλάζοντα τοῦ αἰσθηματός του. Ὁ φίλος μου Ταγκόπουλος δημιουργεῖ μοῦ φαίνεται, καθὼς κ' οἱ περισσότεροὶ μας, μὲ τὸν τρόπο αὐτό. Δὲν τὸ λέω γιὰ νὰ τὸν κατεδάσω, γιὰ μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο εἶναι γεννημένα ἔργα σημαντικὰ στὴν τέχνη τῶν ἐθνῶν. Ὅτι μπορῶ νὰ τοῦ κατηγορέσω εἶναι πὼς ἡ πλαστικὴ του δύναμη δὲν ἔφτασε νὰ ὑπερνήκησει τὸ σκοπὸ του. Δὲ λέω πὼς ἔπλασε τὰ πρόσωπά του καθὼς τὰ χρειάζονταν ὁ σκοπὸς του αὐτός. Ὅτ' ἐκεῖνα οὔτε τὰ περιστατικὰ τῆς δραματικῆς σκηνῆς του εἶναι ἀπίθανα. Μόνο τὴν τέλεια ζωντανότητα δὲν κατάφερε νὰ δώσει στὰ πρῶτα καὶ τὸ φυσικὸ ζετύλιμα στὰ δευτέρα. Στὴ

δραματικὴ του αὐτὴ σκηνὴ σὰ νὰ μὰς δίνεται μονάχα ἡ τελευταία πράξη ἀπὸ ἕνα δράμα, πού ὁ θεατῆς θὰ ἤθελε καλύτερα νὰ τόβλεπε νὰ ζετυλίγεται ὅλο μπροστὰ του, νὰ αἰσθανθεῖ μαζί μὲ τὴ Λίνα τὸ ντρόπιασμα καὶ τὸ παράτημά τῆς, μαζί μὲ τὸ Βουρλά τὴν ἀνάγκη πού τὸν ἔκαμε νὰ θυσιάσει τὴν ἀγάπη του στὶς πεντακόσες χιλιαδούλες. Ξαναλέω πὼς τὰ περιστατικὰ δὲν εἶναι ἀπίθανα, γιὰ τὴν τὰ βλέπομε παντοῦ ἕνα γύρω μας καὶ μέσα μας τὴν πάσα μέρα. Μὰ τούτο δὲν ἀρκεῖ στὴν τέχνη, πού φτάνει τὸ σκοπὸ τῆς μόνο δείχνοντάς μας πλέρια, ἀνοίγοντας μπροστὰ μας τὸ εἶναι ὀλίκερο προσώπων καὶ πραγμάτων.

Ὁ συγγραφέας τοῦ «Στὴν δξώπορτα», θαρρῶ, νὰ πρόσεξε περοότερο στὸ νὰ μὰς δώσει τὸ συμπέρασμα ἀπὸ τὰ περιστατικὰ. Καὶ τὸ χειρότερο δὲν ἄφισε νὰ μὰς τὸ δόσουν αὐτὰ μόνα τους, ἀλλὰ μὰς τὸ βροντοφωνεῖ ὁ ἴδιος μὲ τὸ στόμα τῆς ἡρωίδας του. Μὲ αὐτὸ ἡ τεχνικὴ συγκίνηση θολώνει, ὅπου δὲ μηδενίζεται. Ὁ ρητορικὸς τόνος, πού πέρνει στὸ λόγια τῆς Λίνας τὸ δικό της, δὲ μὰς ἀφίνει νὰ τὰ αἰσθανθοῦμε μέσα μας ζωντανὰ. Τοῦ λείπει ἡ φυσικὴ, ἡ ἀληθινὴ ἔκφραση, ἡ μόνη πού γυρέει ἡ τέχνη. Γιὰ τὴν φαντάζεται ὁ φίλος μου Ταγκόπουλος, πὼς θὰ μιλοῦσε μιὰ γυναίκα στὴ ζωὴ, ὅπως μιλεῖ στὸ δράμα τοῦ ἡ Λίνα, ἔστω κ' ἂν δεχτοῦμε, καθὼς τὸ θέλουν πολλοί, πὼς ἡ αἰσθηματικὴ διάχυση εἶναι στὴ φύση τοῦ λαοῦ μας; Ὅχι πὼς ὅσα λέει δὲν εἶναι ἀληθινὰ στὸ βάθος, μὰ ἔ τρόπος πού λέγονται καὶ παραστένονται δὲν εἶναι ὁ τρόπος πού θὰ ἐκφράζονταν στὴ ζωὴ. Κ' ἡ ἔκφραση τῆς ζωῆς εἶναι ἡ πρώτη καὶ μοναχὴ ἀλήθεια στὴν τέχνη. Μὲ τὰ λόγια τῆς Λίνας δὲ μιλεῖ ἡ ψυχὴ τῆς Λίνας, μὰ ρητορέσει ὁ κοινωνικὸς θυμὸς τοῦ συγγραφέα. Καθ' ἄλλο παρὰ νὰ μὴν τοῦ ἐκαμῶ αὐτὸν τὸ θυμὸ, ἀλλὰ ἔλα πού μὲ τούτον χαλαρώνεται τὸ δραματικὸ ἐνδιαφερό! Κ' ἡ ρητορία κ' ἡ αἰσθηματολογία, εἴτ' ἐρωτικὴ εἶναι εἴτε κοινωνικὴ, στὴν τέχνη καταντάει στὸ ἴδιο ἀποτέλεσμα. Νοθεῖ τὴν αἰσθητικὴν ἐνέργεια. Καὶ μιὰ τέτια ἐνέργεια πέρνει τὸ «Στὴν δξώπορτα», μόνο ἐκεῖ πού ὁ ποιητῆς ξεχνᾷ ἐλδότελα τὴν πρέθεσή του, λ. χ. στὴ στάση τῶν ἀνθρώπων τοῦ λαοῦ ἀπέναντι στὴ δυστυχία τῆς Λίνας καὶ γενικὰ στὴν παράσταση τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν. Ἐδὼ ἤθερε, θαρρῶ, ὁ Ταγκόπουλος τὴ βαθύτερη ψυχολογία τοῦ κοιμισμένου, τοῦ ξεπεσμένου ἠθικὰ ραγιά, πού ὅχι μονάχα μένει ἀσυγκίνητος, μὰ καὶ

— Μὰ τί ἔχεις, Λώρη; Δὲ θέλω νάσαι στενωχωρημένος. Βλέπεις ἐγὼ εἶμ' εὐτυχισμένη σήμερα.

— Ὁ Ρίτα, πόσο σοῦ προξένετα κακό, καὶ πόσο εἶσαι σὺ καλὴ! Καὶ θάθελα νὰ μποροῦσα νὰ δικαιολογηθῶ. Ρίτα!

— Νὰ δικαιολογηθεῖς, Λώρη; Μὰ ἔχω γὼ ἀνάγκη νάκουσω δικαιολογίες; Ἐγὼ σ' ἀγαπῶ μόνο!...

Εἶχα ἐγὼ ἀνάγκη νάκουσω δικαιολογίες; Δὲ μ' ἀρκοῦσε πού τὸν εἶχα κοντὰ μου; τί ἔλλο ἤθελα; Μήπως χ' ἔς πού τὸν ἀναζητοῦσα μὲ σταμάτησε μιὰ στιγμὴ ἡ σκέψη πὼς κ' ἂν ἐρχόταν δὲ θὰ μ' ἀγαποῦσε;

18 τοῦ Σεπτέβρη.

Θὰ φύγει. Ἐπειτα ἀπὸ μερικὲς μέρες θὰ φύγει.

22 τοῦ Σεπτέβρη.

Μοῦ ζήτησε νάρθει στὸ σπίτι μας μόλις θάμουνα καλά, καὶ δεχτήκα ἰδῶ στὸ ἴδιο δωμάτιο πάλι. Μὰ δὲν ξέρω γιὰτί εἶμουν ἀδιάφορη καὶ δὲν ἐνοιόθα καμιά εὐχαρίστηση πού τὸν εἶχα κοντὰ

μου. Εἶταν παραξένο γιὰτί ἀνυπομονοῦσα καὶ ποθοῦσα τὴ στιγμὴ αὐτὴ καὶ τὴν προαιστατόμουνα. Εἶτανε κοντὰ μου καὶ μὲ φιλοῦσε καὶ φκιοῦταν ἀσυνείθιστα θερμὸς, κ' ἐγὼ ἔμενα ψυχρὴ καὶ δὲ μιλοῦσα, καὶ θάθελα νὰ μὴ μὲ ρωτᾷ τίποτε, νὰ μὴ μ' ἀναγκάζει νὰ μιλῶ.

— Νὰ γιὰτί δὲ μιλεῖς, Ρίτα; Δὲ μπορῶ νὰ σὲ βλέπω νὰ μένεις ἔτσι.

— Ἀφῆσέ με, Λώρη δὲν ἔχω τίποτε τίποτε νὰ σοῦ πῶ. Ἐχω ἕνα μεγάλο κενὸ στὴν ψυχὴ μου. Ἐπειτα κουράστηκα πιά· ἔχω βρεθεῖ τὸν ἑαυτό μου, νομίζω ἕνας ἄλλος ἄνθρωπος εἶναι μέσα μου πού βρεθεῖκε νὰ μ' ἀκούει νὰ ἐπαναλαβῶ τὰ ἴδια... Ἴσως νάσαι προτιμώτερο νὰ μὴ βρισκόμαστε μαζί. Ὅταν λείπεις σ' ἀγαπῶ πῶς πολὺ, ἢ ὅταν βρίσκονται κ' ἄλλοι μπροστὰ μας. Τότε ἡ ἀγάπη μου εἶναι πολὺ πῶς μεγάλη. Καθε τι πού θὰ μοῦ πεις τότε ἔχει ἄλλη σημασία καὶ ἄλλο τόπο πιά νει στὴν ψυχὴ μου. Σ' ἀκούω μὲ δίψα τότε καὶ τὰ πῶς ἀχόρταστα τὰ λόγια σου, ὅσο κ' ἂν εἶναι λόγια ἐπιπόλαια κ' ὅσο κ' ἂν τὰ λῆς τὸ ξερω δίχως νὰ τὰ πολυαισθάνεσαι. Τώρα δ,τι κ' ἂν κάνω, δὲ μπορῶ νὰ κυριαρχήσω τὸν ἑαυτό μου καὶ νὰ μοιραστῶ μαζί σου τίς βαθιὲς ἐντύψεις πού μπορεῖ

νὰ σ' ἀφίνει μιὰ τέτοια συνέντευξη. Σ' αὐτὲς τίς στιγμὲς, μοῦ φαίνεται, δὲν εἶμαι γὼ, οὔτε σὺ. Εἶναι δύο ἄνθρωποι κοινοί, πού τους ἔφεραν στὸ ἴδιο μέρος οἱ ἴδιες ὁρμές! Τί θές νὰ πῶ; Καὶ δὲ θάταν γελοῖο στὸ δωμάτιο πού ἀντηχοῦσε προχ' ἔς ἀκόμη τὸ δυνατὸ γέλιο τῆς Μαίρης νάκουστοῦνε σήμερα τὰ αἰωνία ἀπογοητεμένα μου λόγια;

Μ' ἀκούε δίχως νὰ προσπαθεῖ νὰ μ' ἀποδείξει πὼς εἶχα ἄδικο καὶ μόνο μὲ κοίταζε, μὲ κοίταζε βαθιὰ καὶ δὲ μιλοῦσε. Κ' εἶτανε πολὺ πένθιμο νὰ φανταζομαί πὼς εἴμαστε κ' οἱ δύο νέοι κ' βρισκόμαστε μαζί καὶ δὲν εἴχαμε τίποτε νὰ πούμε καὶ δὲ λογαριαζάμε τίς στιγμὲς πού ἀφίναμε νὰ χάνονται ἀνεπανόρθωτα.

26 τοῦ Σεπτέβρη.

Τί συμβαίνει στὴν ψυχὴ τοῦ Λώρη; Ἀρχίζω νὰ φοβοῦμαι. Φοβοῦμαι μὴν εἶναι ἀγάπη ὅλα ἐκεῖνα τὰ λόγια πού μοῦ λέει κ' ὅτι μ' ἀφίνει καὶ μαντεύω. Ὁ, πὼς φοβοῦμαι! Καὶ δὲν πηγαινῶ κοντὰ του, καὶ δὲ γονατίζω πιά, ὅπως ἔκανα πρῶτα, μπροστὰ του, σὰν ἤθελα νάκουμπήσω στὰ γόνατά του, γιὰτί φοβοῦμαι μὴ τὸν ἰδῶ νὰ σκύψει νὰ μὲ φιλήσει καὶ συλλάβω στὰ μάτια του δ,τι δὲν τολμῶ

περγελάει τὸ πάθημα ἑνὸς ὅμιου του. Δίνει μὲ τούτο μιὰ συγκίνηση πού ἀντιζυγιάζει σ' ἕνα βαθμὸ τὰ τεχνικὰ ὑστερήματα τοῦ ἔργου.

Γενικά, καὶ σὲ τούτο, ὅπως καὶ στὶς «Ἄλυσίδες»; τὰ δεύτερα δραματικὰ πρόσωπα ἔχουν μιὰ ζωντανότητα καὶ ἀλήθεια ἀνώτερη ἀπ' τὰ κύρια, ἀπ' τοὺς ἥρωες νὰ πούμε. Κι ὁ λόγος, νομίζω, νάιναι στὸ πὼς ἐκεῖνα τάδεσε στὸν ποιητὴ ἢ ἀμεση παρατήρηση τῆς ζωῆς, ἐνὸς τούτου τάπλασε κινημένους ἀπὸ τὴν ἰδέα του. Μὴν καταφέροντας νὰ σαρκωθεῖ πλαστικὰ σὲ ζωντανὲς μορφές αὐτὴ ἢ ἰδέα, τὰ βαρβαίνει, δὲν τὰ φέρνει νὰ κινήθουν ἐλεύθερα καὶ φυσικά. Κι αὐτὸ εἶν' ὁ μεγάλος σκόπελος τοῦ συγγραφέα πού ξεκινᾷ ἀπὸ τὴν ἰδέα. Χρειάζεται μιὰ τρανὴ δημιουργικὴ δύναμη γιὰ νὰ μεταμορφώσῃ τὴν ἰδέα σὲ ζωὴ καὶ κίνηση. Ὁ Ταγκόπουλος δὲ δείχνει νὰ τὴν ἔχει. Ἡ δύναμή του εἶναι, νομίζω, ἀνώτερη στὴν παρατήρηση καὶ ἂν βασιζόνταν σ' αὐτὴ, πιστέψω θὰ μπορούσε νάνεβει σὲ τεχνικὴ ἀξία ἀνώτερη καὶ στὴ δραματικὴ αὐτὴ σκηνή, πού τέλος καὶ ὅπως εἶναι ἀκόμα ἔχει τὴν κοινωνικὴ σημασία της γιὰ τὴν ἀλήθεια πού κλείνει, μὲ ὅλο τὸ ὑστερήμα στὴν τεχνικὴ ἔκφρασή της, γιὰ τὸ πραγματικὸ ἔδαφος πού εἶναι στηριγμένη, γιὰ τὸ ξεσκέπασμα πού μᾶς κάνει μὲς ἀτιμίας τῆς κοινωνίας πού ζούμε. Ἴσως πολλοὶ πειράζονται νὰ βλέπουν τὸν ποιητὴ κοινωνικὸν ἀπόστολο. Γι' ἄλλους καθένας ποιητῆς εἶναι ἕνας τέτοιος καὶ βέβαια ἐνεργεῖ πῶς δυνατὰ, ὅπου μπορεῖ καὶ κρύβει τὸ σκοπὸ του κ' ἴσως ἀκόμα δυνατώτερα ἐκεῖ πού δὲν ἔχει. Ὁλότελα κανέναν. Τὸ αἰσθημα τὸ ποιητῆ εἶναι ὁ ἀνώτερος ὁδηγὸς του. Μὰ πάλι στὴν τέλεια κατάπτωση τοῦ κοινωνικοῦ αἰσθηματος, πού χαρακτηρίζει τὴ λογοτεχνία τοῦ τόπου μας, ἕνας αἰσθητιστῆς θὰ δὲ μόνον τὰ τεχνικὰ ὑστερήματα τοῦ «στὴν δξώπορτα» κ' ἐλπίζω νὰ μὴν εἶμαι ὁ μόνος πού ἀπλῶν τὸ χέρι νὰ συχαρῶ τὸ συγγραφέα γιὰ τὴν κοινωνικὴ παλικαριά του.

(Στῆλο φύλλο τελιώνει)

ΠΕΤΡΟΣ ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ

ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΧΟΡΝ

“ΟΙ ΠΕΤΡΟΧΑΡΗΔΕΣ,”

ΔΡΑΜΑ ΣΕ ΜΕΡΗ ΤΡΙΑ

Πουλιούνται 1 δρ. σὲ γραφεῖα τοῦ «Νουμά».

νὰ τὸ πιστέψω Σήμερα ἦρθε καὶ ἀπόφυγα νὰ τὸν ἰδῶ. Κι ὅταν κάθησε, εἶμαι μακριὰ καὶ δὲ μιλοῦσα. Φοβούμουν γιὰτὶ ἤξερα πὼς ἂν θὰ πῆγαίνα κοτὰ του θὰ μούλεγε πρᾶματα πού ἔχει ξεχάσει νὰ μὴν λείει. Θάρρῶ δὲ θὰ ξέρω τί νὰ τὴν κάμω τὴν ἀγνωστὴ αὐτὴ περαστικὴ πού σταμάτησε στὴν πόρτα μου ξαφνικά καὶ ἀπροσάλεστη. Τὴ φοβοῦμαι τὴν Εὐτυχίαν. Κι ὅλο ξεκολλοῦσα νὰ μείνω μακριὰ του, σκαλίζοντας τὰ μικρολεπτὰ τοῦ τραπέζιου στενοχωρημένη.

Ἐπιτέλους σηκώθηκε καὶ κείνος καὶ μὲ πλησίασε καὶ μούπε ἀσχετὲς κουβέντες, καὶ γὼ τοῦ ἀπαντοῦσα προσηχητικὰ καὶ προσπαθοῦσα νὰ τοῦ δώσω νὰ καταλάβῃ πὼς ἐνοῦσα καλὰ ἐκεῖνα πού ἔλεγε, καὶ ὅτι δὲν καταλάβαινα διόλου πὼς πίσω ἀπὸ τὰ λόγια του ἐκεῖνα τ' ἀδιάφορα κρυβόταν μιὰ μεγάλη ἐπιθυμία νὰ πάω κοντά του, νὰ τοῦ πῶ πὼς τὸν ἀγαποῦσα, πὼς θάθελα νὰ μ' ἀγαπήσῃ παλι, νὰ ξαναφέρωμαι πάλι πίσω τὰ περασμένα, ὅλες τὶς στιγμὲς τὶς εὐτυχισμένες πού νομίζαμε πὼς εἴχαμ' ἐξαντλήσει.

Καὶ τὰ αἰώνια λόγια τὰ αἰστατόμουν νὰ μὴν καίνε τὰ χεῖλη κ' ἤξερα πὼς θὰ μ' ἀποκρίνονταν μὲ τὴν ἴδια θερμὴ ἀγάπη. Κι ὅμως δὲν εἶπα τί-

Ο ΝΟΥΜΑΣ,

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΕΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ ΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗ
Γιὰ τὴν Ἀθήνα Δρ. 5.— Γιὰ τὶς Ἐπαρχίες Δρ. 7.—
Γιὰ τὸ Ἐξωτερικὸ Δρ. 10.

Γιὰ τὶς Ἐπαρχίες δεχομαστε καὶ τριμηνεῖς (2 δρ. τὴν τριμηνία) συντρομῆς.

Κανένας δὲ γράφεται συντρομητῆς ἢ δὲ στείλει μπροστὰ τὴ συντρομὴ του.

10 λεπτὰ τὸ φύλλο λεπτὰ 10

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ. Στὸ κδόσκια (Σύνταγμα, Ὁμόνοια Ἐθν. Τράπεζα Ἑπ. Οἰκονομικῶν, Σταθμὸς Τροχιόδρομου (Ἀκαδημία), Βουλὴ, Σταθμὸς ὑπόγειου Σιδηρόδρομου Ὁμόνοια), στὰ βιβλιοπωλεῖα «Ἐστίας» Γ. Κολάρου καὶ Σακέτου (ἀντίκρυ στὴ Βουλὴ).

Στὴν Κέρκυρα, Πάτρα καὶ Βόλο, στὰ Πρακτορεῖα τῶν Ἐφημερίδων.
Στὰ Χανιά (Κρήτη) στὸ Σύνταγμα ὁ «Σολωμός»

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Τὸ προνοντιομένο—Τσεκούρι καὶ φωτιά—
Ὁ λουφές—Τὰ Κρητικόπουλα καὶ ὁ σὺλλογός τους.

ΤΟ ΡΩΜΑΙΟΚΟ, τὸ Ἑλληνικὸ Κράτος δηλ., κάποιος τὸ παρόμοιασε μὲ ψάρι πού διατηρεῖται μέσα στὸν πάγο. Ἄν τοῦ βγάλεις τὸν πάγο, φασκέλωσ' τὰ τὰ ψάρι πᾶει, πέτα το στὰ σκουτίδια.

Ὅσο τραβᾶνε τὰ πράματα πίσω τὸ δρόμο τους, τὸ Κράτος κάπως κουτσοφαίνεται καὶ κουτσοκορδώνεται. Μὰ στὴν πρᾶτὴ ἀναμπαμπούλα, τρέχα γύρωε το. Ποῦ Κράτος! Αὐτὸ παρατηρήθηκε τώρα τελευταῖα καὶ μὲ τὸ προνοντιομένο τῶν ὑπαξιωματικῶν. Οἱ ἀθρόοι μπορεῖ νάχουνε ὅλα τὰ δίκια τοῦ κόσμου μὲ τὸ μέρος τους, μὰ αὐτὸ πού κάμανε εἴτανε ἀντιπειθαρχικό. Καὶ τὸ Κράτος ἀντὶ νὰ δείξῃ τὴ γροθιά του, ὅπως εἶχε χρέος, ἀρχίτισε νὰ συνθηκολογεῖ μαζί τους καὶ νὰν τοὺς παρακαλεῖ νὰ συχάσουνε!

Στὴ Γαλλία ὁ Κλεμανσώ κάπως ἀλλιώτικα φέρθηκε στὴν τελευταῖα ταχυδρομικὴ ἀπεργία. Μὰ ἡ Γαλλία δὲν εἶναι Συναγματικὸν ρεμπελοδασίλειο, καλῶρα ὅαν τὸ δικὸ μας.

Τὶ καὶ ἂν ξεσκαπατήσανε γιὰ χιλιοστὴ φορὰ τὰ χάλια τοῦ ναυτικοῦ μας; Τὶ καὶ ἂ μᾶς βεβαιώσανε τὴν περασμένη Πέμπτὴ μέσα στὴ Βουλὴ ἀντὶς εἰδικοί πὼς τοὺς περισσότερους ἀξιωματικούς τοῦ ναυτικοῦ, μὰ καὶ τοὺς περισσότερους ναῦτες, τοὺς πιάνει ἡ θάλασσα καὶ βγάζουν τᾶντῆρά τους

ποτε, τίποτε. Γιατί; Ἀξάρνα μ' ὕπε: «Ἐέρεις, Ρίτα, δὲ φεύγω! Μὰ ἐγὼ δὲν ἐδείξα τὴν ἀιέτηρητὴ χαρὰ πού χύθηκε στὴν ψυχὴ μου κ' ἔκαμε τὴν καρδιά μου νὰ χτυπᾷ γλήγορα-γλήγορα. Δὲν πῆγα νὰ τοῦ πῶ ὅλα ἐκεῖνα τὰ χαρούμενα αἰσθηματα πού μὲ γέμισαν ὅλα καὶ μ' ἔκαναν νὰ τρέμω ἀπὸ τὴν εὐτυχία. Τίποτε δὲν ἔκαμα. Τίποτε. Ἐπλησίασα μόνον καὶ τοῦ σφίξα τὰ χεῖρα, δίχως νὰ πῶ λέξη.

Μ' ἀγαποῦσε, καὶ δὲν εἶχα τίποτε νὰ τοῦ πῶ, καὶ δὲν ἤξερα τί ἔπρεπε νὰ κάμω, πὼς νὰ φερθῶ.

Κ' εἶμουν ἀδέξια, καὶ κοκκίνιζα, κ' ἐσκυβα ὅσο μπορούσα τὸ πρόσωπό μου, καὶ ἀλλάζα χιλίες κουβέντες, κ' εἶμουν νευρικὴ καὶ ἀνήσυχη. Κα' μὸς φινόταν πολὺ μακρυνὴ ἡ ἐποχὴ πού δὲ μ' ἀγαποῦσε καὶ αἰωποῦσε, κ' εἶμουν ἐγὼ πού ἔλεγα τὴν ἀγάπη μου, ἐγὼ πού τὸν παρακαλοῦσα νὰ,θεῖ νὰ τὸν ἰδῶ, ἐγὼ πού ζητιάνευα λίγη συμπάθεια, λίγο ἐνδιαφέρον. Σήμερα θάρρῶ θὰ μὸς εἴταν ἀδύνατο νὰ τοῦ πῶ νᾶρθε ὅαν ἄλλοτε ἀστὸ σπῆτι μᾶς. Κι ἂν θὰ πιστεῦσα πὼς ἡ ἀγάπη του αὐτὴ δὲ θὰ μεταβάλλονταν ποτὲ, καὶ τότε τὸ νοιώθω, δὲ θὰ μπορούσα νὰ τοῦ ἐπαναλάβω ἐκεῖνα πού τόσες φορὲς τοῦ εἶπα ἀπελπισμένη. Φοβάμαι. Δὲ θέλω νὰ τὸ πιστέψω καὶ

στὴν πᾶ τιποτένια θάλασσαταρχή; Πὼς γίνονται προμήθειαι ὀλικοῦ γιὰ νὰ πλουτίζουμε μερικοὶ ἐπιτήθειοι; Πὼς μιὰ φορὰ (μοναχὰ μιὰ φορὰ;) πού ζήτησε ἡ ναυτικὴ μοῖρα ἀπὸ τὸ Ναυσταθμὸς χάρτες τῶν Κυκλάδων, ὁ Ναυσταθμὸς δὲν εἶχε καὶ τῆς ἐστειλε χάρτες τῆς Σικελίας; Πὼς οἱ ἀξιωματικοὶ δὲ λογαριάζουν καθόλου τὶς διαταγὲς τοῦ Ὑπουργείου; Πὼς γίνονται γυμνάσια τοῦ στόλου χωρὶς καμιά σημασία, παρὰ μοναχὰ γιὰ νὰ ρήχνουνε στάχτη στὰ μάτια τοῦ κοινοκόσμου; Τὶ καὶ ἂν καταγγελοῦσαν ὅλ' αὐτὰ καὶ ἄλλα χειρότερα;

Τίποτα δὲ γίνονται καὶ μοναχὰ τὸ ρεζιλεμα μᾶς ἀπομένει, ὅσο δὲ δουλέψῃ γερὸ πελέκι. Καὶ τὸ γερὸ πελέκι χρειάζεται καὶ γερὸ χέρι. Μὰ γερὸ χέρι καὶ γερὸ πελέκι δὲ βρίσκονται, ὅσο καὶ τὸ ναυτικὸ μακ, καθὼς καθὲ ἄλλη δημόσια δουλιὰ διετυνέται ἀπὸ τὴν Πολιτικὴ πού πάει νὰ πᾶει, ζεῖ καὶ ἀνασπίνει μοναχὰ γιὰ τὸ παντοδύναμο τὸ Κόμμα.

Τσεκούρι καὶ φωτιά χρειάζεται. Μὰ ποῦναι τα;

ΠΟΛΥ βιάζονται οἱ βουλευτᾶδες μας γιὰ τὴν ἔχτα:η σύνοδο καὶ ἀρχινῆσανε ἀπὸ τώρα νὰ τῆς κάνουν τὰ γλυκὰ τὰ μάτια μὲ τὶς κοιλιοεργίες τους. Δηλ. βιάζονται νὰ τσεπώσουν τὸ λουφέ, ἀφοῦ μπορούσαν ἀξίολογα νὰ γασμερήσουν πέντε δέκα μέρη ἀκόμα, ψηφίζοντας τὰ πῶ σπουδαῖα καὶ τὰ πῶ βιαστικὰ νομοσκέδια, καὶ νὰ πάνε ὕστερα εἰς δουλιὰ τους.

Μὰ ὁ λουφές... Κ' εἶναι νὰ λιγώνεται κανεὶς στὰ γέλια ὄντας βλέπει τὴν Πολιτεία ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά νὰ ἐσχνέται σὲ νερόβραστους λυρισμοὺς μπροστὰ σ' ἕνα καποστάτικο πού πρόσφερε ὁ δὲνα μπακάλης γιὰ τὸν Ἐθνικὸν στολο, καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά νὰ ἐοδιαζε δίκαια τῶν ἀδίκωνε τόσες χιλιάδες δραχμὲς σὲ βουλευτικὲς ἀποζημιώσεις γιὰ μιὰ ὀλωσδιόλου περιττὴ ἔχτα:η Βουλευτικὴ Σύνοδο.

Μὰ μήπως σὲ τούτο τὸ ἀγασμένο χῶμα μας ὄλοι μας δὲν περπατοῦμε μὲ τὸ κεφάλι κάτω καὶ μὲ τὰ πόδια τὸν ἀνήφορο;

ΛΑΒΑΜΕ ἀπὸ τὰ Χανιά τὸ «Καταστατικὸ τοῦ Συλλόγου γιὰ τὴν Ἐθνικὴ Γλῶσσα ὁ Σολωμός» πού ἰδρύσανε καὶ κάτω τὰ λιονταροφύχα Κρητικόπουλα. Πρῶτο πρῶτο ἄρθρο τοῦ καταστατικοῦ εἶναι τοῦτο: «Συσταίνεται σὺλλογὸς ὁ Σολωμός μὲ τὸ σκοπὸ νὰ διδάξῃ τὸ φάρρος στὴν ἀλήθεια καὶ τὴν ἀγάπη στὴν πρόσο, χτυπώντας τὴν πρῶληψη Βάση καὶ ἤρανο τοῦ Ἑθνικῆ Γλῶσσας.

Μὰ τὸ καταστατικὸν ὀλάκκιρο θὰν τὸ δημοσιέψουμε στὸ φύλλο τῆς ἄλλης Κεριακῆς, γιὰτὶ ἀξίζει νὰ διαδοσθεῖ ἀπὸ ὅλους μας. Μὲ τὸ Σύνταγμα τους τὰ Κρητικόπουλα μᾶς δείχνουνε μὲ ποῖὸ τρόπο πρέπει νὰ δουλέψουμε γιὰ τὴν προκοπὴ τῆς ἰδέας, κ' εἶσι δυναμώνουνε μέσα μας τὴ βιθιορῶμενη πεποιθήση πού εἶναι μοιρογράφτο νὰ φέρῃ ἡ Κρήτὴ μιὰ μέρη στὴν Ἑλλάδα καινούριε αἶμα καὶ καινούρια ζωὴ.

ἀπορεῦγα νὰ τονὲ ρωτήτω μὴν τύχει καὶ μ' ἀποκριθεῖ: «Ναι, σ' ἀγαπῶ!» Ἄλλοτε τονὲ ρωτοῦσα, τονὲ ρωτοῦσα ἐπίμονα καὶ μ' ἀποκρίνονταν πάντα πὼς δὲ μ' ἀγαποῦσε, πὼς ὅτι ἐνωθε γιὰ μένα δὲν εἴταν ἀγάπη, καὶ μούλεγε πὼς ἐγὼ εἶμουν πολὺ εὐτυχῆς πού ἀγαποῦσα! Καὶ ἤθελε κ' ἐκεῖνος νὰ γνωρίσει τὴ χαρὰ αὐτῆς, γιὰτὶ αὐτὴ εἴταν ἡ ἀληθινὴ κ' ἡ μεγάλη τῆς Ζωῆς! Πολλὲς φορὲς ἀκόμη μὸς μιλοῦσε γιὰ τὶς γυναῖκες πού συνάντησε καὶ γινώρις ἐπιπόλαια καὶ λητμόνησε ἀμέσως. Καὶ μιὰ φορὰ μούπε γιὰ κάποιον ἄλλον πού νόμισε πὼς ἀγάπησε μὲ τὴν καρδιά του καὶ τὴν παρακοῦθησε στὸ δρόμο κ' εἶμενε νύχτες ὀλόκληρες κάτω ἀπὸ τὰ παράθυρα τῆς καὶ τὴν παραμόνευε. Κ' ἐγὼ τὸν παρακαλοῦσα νὰ πάψῃ νὰ μὸς τὰ λείει ἐμένα αὐτὰ, γιὰτὶ μὲ θανατώνει κ' εἴταν ἀπάνθρωπο νὰ μὲ κἀνει νὰ ὑποφέρω τόσο!

Μιὰ μὲρα εἶμαστε οἱ δύο. Εἶμουν λυπημένη κ' εἴταν εὐθῦμος καὶ μὸς μιλοῦσε γιὰ τὸ ταξίδι του στὴ Γερμανία καὶ γιὰ τὶς γυναῖκες πού πιθυμοῦσε νὰ ξαναδεῖ. Εἴταν ὀρθιος, ἀκκουμπημένος στὸ παράθυρο καὶ μὸς φάνηκε πῶς μεγάλος καὶ πῶς δυνατός καὶ τέλεια δικαιολογημένος ὅπως φέρνονταν. Κι ἀγανάχτητα καὶ σιχάθηκα τὸν ἐξυτὸ μου καὶ

ΧΡΟΝΙΚΟ ΒΔΟΜΑΔΙΑΤΙΚΟ

(Από Πέμπτη σε Πέμπτη)

Οι υπαξιωματικοί που ανήκουσε στα διάφορα στρατιωτικά σώματα της Αθήνας, νομίζοντας πως αδικούνται με κάποιο νομοσχέδιο, σκεπτικώς με δαύτους, που υπεβλήθησαν στη Βουλή, πήγαν όλοι μαζωμένοι στη Βουλή την περασμένη Πέμπτη και θελήσαν να δώσουν μια αναφορά, ως είδος διαμαρτυρίας, στον Πρόεδρο της Βουλής. Ο κ. Πρόεδρος χαρακτήρισε την πράξη τους γι' αντιπαιδαγωγική και διέηλε να δεχτεί την αναφορά τους. Το Υπουργείο διάταξε ανάκρισες κ' έχει σκοπό να τιμωρήσει τους πρωταίτιους. Ωστόσο γράφτηκε πως η Κυβέρνηση αποφάσισε να διαρθώσει το νομοσχέδιο με τρόπο που να ικανοποιούνται οι υπαξιωματικοί.

Έντεκα ναυτικά νομοσχέδια σκοπούντα την βελτίωσιν των ναυτικών πραγμάτων υποβάλε στη Βουλή την περασμένη Πέμπτη ο κ. Ξυμπερίκος. Ο βουλευτής κ' Αξιοματικός του ναυτικού κ. Μισούλης ξεσκέπασε τα χάλια του ναυτικού μας κ' υποστήριξε με γεγονότα πως ούτε καράβια, ούτε ναύτες της προκοπής έχουμε.

Το περασμένο Σαβατόβραδο φύγανε από την Αθήνα η Βασίλισσα της Αγγλίας και η χήρα Αυτοκρατορίσσαι της Ρουσίας.

Λίνε πως θέχουμε γλήγορα κ' έχταχτη σύνοδο της Βουλής, αφού τούτη η Σύνοδος σήμερα άδριο τελιώνει.

Τα μεγάλα γυμνάσια του στρατού θα γίνουνε φέτος το Σεπτέμβρη και θα βαστήξουν από τη 1 Ισάμε τις 21 του ίδιου μήνα. Στα γυμνάσια θα λάβουνε μέρος τέσσαρες ηλικίες έφεδρείας, του 1899, 1902, 1904 και 1906, είν από κείνους που υπερετήσανε στο Ιππικό, πυροβολικό και μεταγωγικό.

Την Τετάρτη στις 4 τάπομεσήμερο έγινε στην Ακαδημία η πρώτη συνεδρία του Α' Πανελληνίου γιατρικού συνέδριου για τη φοματίωση.

Η Βουλή δι συνεδρίασε την Τρίτη, γιατί, καθώς γράφανε οι φημερίδες, οι βουλευτάδες θέλουνε να ξαναγκάσουν την Κυβέρνηση, κωλυσιεργώντας, νάν τους καλέσει μια ώρ' άρχήτερα σ' έχταχτη σύνοδο.

μια άηδια ακατάσχετη ανέθηκε από την ψυχή μου για όλη την Αγάπη που είχα γι' αυτό τον άνθρωπο. Βίβιαία θάχε μεγάλη ύπομονή για να με άνεχεται κούμη. Και μου ήρθε να του πώ: Πήγαινε και μίν ξανάθεσις. Έδω τίποτε δε σε κρατεί, γιατί τίποτε δέν έχουμε κοινό. Τα μονοπάτια που πηγαίνουμε δι βγαίνουμε στον ίδιο δρόμο.

Και σήμερα μ' αγαπούσε και στεκόμουν σαν αφαιρεμένη και δε μού πέρασε η κούψη να τονέ ρωτήσω σαν άλλοτε, γιατί σήμερα ήξερα τί θα μ' άπαντούσε....

80 του Σεπτέμβρη.

Η ψυχή μου αγωνιά. Τρέμω σά σκεφτώ πως κάθε χαρά δι μπορεί να βαστάξει πολύ κ' επίμονα και τρομαγμένα τα μάτια μου μέρα νύχτα κοιτάζουνε τον άνεφελο ουρανό της εύτυχίας μου και περιμένουνε να δούνε από πού θα φανεί το πρώτο σύγνερο της δυστυχίας!

Από πού; Και τρέμω και λυγίζω και κλειώ την ψυχή μου στο μυστηριώδιο φόβο της Μοίρας και δέν την αφήνω να ριχτεί άξέγνιασθη στα πανηγύρια της ζωής!

Δε μ' αγαπούσε, κ' έλιξα ναγκηθώ και γονάτζα, και παρακαλούσα, κ' έκλαιγα: «Αίγιη άγάπη, λίγη άγάπη»...

Και ζημέρωσε η χαρηνή της χαράς μας κ' ήλιος όρμητικός ο πόθος του μ' έλουσε και με σκέπασε όλη, όλόχρυσος και ζεστός και χαρούμενος. Και φιδάμαι και τρέμω σά νοιάθω τις άχτινες του να μπαίνουνε στο αίμα μου να τό δυναμόνουνε, και τρομάζω σά νοιάθω την ψυχή μου να ξεπετα πρόσχαρη, και φοβάμαι σαν κοιτάζω μέσα μου και δε βρίσκω πια τον Άνθρωπό μου να γελά και να με περιπαίζει. Και βαζω τα χέρια μου στα μάτια του μπροστά και του τα κλειώ για να μη βλέπω εκεί μέσα την Εύτυχία μου! Και του σφαλώ τό στόμα για να μη μου λείι την άγάπη του, και σφαλώ τ' αυτιά μου να μην ακούω τον ύμνο τό χαρμόσυνο της ζωής από τα χείλη του. «Ω, φοβάμαι...φοβάμαι...

Ο ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

— Έπειδή πολλοί φίλοι μās ρωτάνε, άναγκαζόμαστε νάν τό δηλώσουμε άλλη μια φορά, σίς τόσες πού ίσάμε τώρα τό δηλώσαμε, πως ο «Νουμάς» είναι λεύτερο βήμα τόσο για τα πολιτικά όσο και για τα φιλολογικά ζητήματα. Έτσι και οι κριτικές του κ. Πέτρου Βασιλικού, αντιπροσωπεύουν την άτομική γνώμη του ίδιου κ' όχι τη γνώμη του Νουμά, του σύνολου δηλ., γιατί δια μιλάμε γενικά για τό Νουμά, τό σύνολο τώ συνεργατώνε μας λογαριάζουμε κ' όχι τόνομα του εκδότη του. Ο εκδότης του, σαν κάθε άλλος συνεργάτης του, άτομική γνώμη μπορεί ναχει κ' αυτός, κ' όχι γενική.

— Η συνέχεια του άρθρου του κ. Κωστή Παλαμά για τον ποιητή Swinburne έμεινε για τό φύλλο της Άλλης Κεριακής μαζί με τις «Αιτιόλογες γραφές» του Ίβιουνα.

— Από τό ίδιο φύλλο θάρχινύσουμε και τη «Τζοκόντα» του Ντ' Αβούντζιο μεταφρασμένη από τον κ. Ν. Ποριώτη.

— Στις «Αθήναι» της Τετάρτης δημοσιεύτηκε κάποιο γράμμα ένδς Γερμανού καθηγητή για την έρμητην καθαρεύουσα. Άζίς νικούσει κ' αυτή η χιλιοκατατρεγμένη έναν καλό λόγο. Δε βιάφτει.

— Στο «Έλλλον» άρχινησε να δημοσιεύεται ένα τρίπρακτο σοσιαλιστικό δράμα «Τό μεγάλο βράδι» του Πολωνού συγγραφέα Leopold Kampfe, μεταφρασμένο από δυό νέους, τους κ. κ. Ζ. Δεράκη και Θανασάκη Δροσόπουλο.

— Ο πρώτος άπ' αυτούς, ο κ. Ζήνωνας Δεράκης, τυπώνει σέ λίγο σέ βιβλίο και τα «Ίδανικά ένδς νέου»—μια πρωτότυπη κοινωνική μελέτη του.

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

Στον Πειραιώτη. Δε βρήθηκες, χριστιανέ, πια μ' αυτό τό παλτόν;—κ. Α. Β. Στ. στο Βατούμ. Λάβαμε τη βιοגר. του Γ. Φ.—κ. Χ. Χ. στα Χανιά. Λάβαμε τό Κατ. και τό Άρθρο. Θα μπουνε και τα δυό στο φύλλο της Άλλης Κεριακής.—κ. Μ. Ζωγ. Πολύ καλό τό «Αιτάρωμα». Θα

Δέν έλπίζω πια τίποτε. Κρίμα που δέν έλπίζω! Άλλοίμονο σ' εκείνον που δέν έλπίζει και δέν περιμένει πια, γιατί βρήκε ό,τι πιθουμούσε! Άλλοίμόνό του! Άρχίζουνε οι μέρες της θανάτιμης άγωνίας, μπαίνει στο μονοπάτι του θανάτου και του καημού! Και κλειώ τ' αυτιά μου να μην ακούω τον ύμνο της ζωής, και του σφαλίζω τό στόμα του να μη μου λείι πως μ' αγαπά!

Από πού θα φανεί τό πρώτο σύγνερο της Δυστυχίας; από πού θα τό δώ νέρχεται και να μεγαλώνει, να μεγαλώνει όσο πού να μου σκεπάσει τον ουρανό μου τον καταγάλανο;

8 του Οκτώβρη.

Γύρισε η Σάσα η ξαδέρφη μου από την Ιταλία. Όλη μέρα είναι μαζί μου. Όλη μέρα κουθενιάζουμε για τη ζωή μας, εκείνη που περπάσαμε χώρια. Τι δέν είδε, τί δέν έμαθε, πόσο έλλαξε! Είναι όμορφη και την αγαπώ. Είναι όμορφη, πολύ όμορφη, και μ' άρέσει να τη βλέπω και να την ακούω.

8 του Οκτώβρη.

Τη σύστησα σήμερα στο Λώρη. Δέν τον συμπαθει γιατί τον φανταζεται τριμερα έγωϊστή και χωρίς καρδιά. Ξερε πόσο τον αγαπώ τί έχω ύποφέρει από την άδιαφορία του, και δε μπορεί να πιστέψει, μ' εσο κ' αν θέλω να την πεισω πως δέν είναι πια ο ίδιος, πως είναι δυνατό ναλλαξει ένος παρόμοιος χαρακτήρας. Ο Λώρης από την Άλλη μεριά τη βρϊσκει έλαφρούτερη κ' έπιπολατη. (Όμορφη πολύ, μα άνικανη να προσελκύσει τη βαθιά άγάπη και τον έρωτα εξ αιτίας της φιλαρέσκειας της.

Έντούτοις ο Λώρης έμένα μ' αγαπά! Κάθε μέρα πια πολύ μου δείχνει την άγάπη του Κ' εγώ είμαι εύτυχισμένη τόσο, που καπυτε ξεχωί άλωσδιόλου τους φόβους μου και δίνουμαι όλη στη χαρά! Παραξένο! Δέν έχω πια τίποτε να σκέπτομαι. Όλοι οι άνθρωποι μου φαίνονται καλοί και δέν

δημοσιευτεί.—κ. Ν. Ζαχ. Λάβαμε τα 15 κλι σ' εύχαρη στούμε. Το βιβλίο του Φ. σου τό ξαναστέλουμε, γιατί τό πρώτο, φαίνεται, γάθηκε στην πύστη.—κ. Μιλ. Λέδ. Λάβαμε τη συντρομή κ' εύχαριστούμε. Όμορφο τό ποίημα και καρτερούμε κ' άλλα.—κ. Ν. Γ. στην Πόλη. Λάβαμε τις 5 δρ. Έλα επίτελους! Ο Άλιμ. θάκαι δώ, αφού μάλιστα τώρα έγινε...κ' άστρόνμος!—κ. Μ. Φιλ. Τό 338 σου τό στέλουμε. Στείλε τα έπιστημονικά άρθρα. Τού Βερ. του παραγγέλουμε δσα μās γράφεις.—κ. Κ. Ρ. θα δημοσιευτεί, μα με τη σειρά του, άργότερα.

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Έντοκοι καταθέσεις

Καταθέσεις εις τραπεζικά γραμμάτια

Τροποποιηθείς της ελίμακος των τόκων των εις τραπεζικά γραμμάτια νέων έντόκων καταθέσεων εν όψει η επί προθεσμια δηλοποιείται, έτι από 15 Απρίλιου 1909 η Έθνική Τράπεζα της Ελλάδος δέχεται παρά τε τώ Κεντρική Καταστήματι και τοίς Υποκαταστήμασιν αυτής καταθέσεις εις τραπεζικά γραμμάτια άποδοτέας εν όψει η εν ώρισμένη προθεσμία επί τόκω.

1) 1) τοίς 0)0 κατ' έτος διά τις εν όψει άποδοτέας καταθέσεις μέχρι ποσού δρ. 10.000, πέραν δι του ποσού τούτου του τόκου θρίζουμένου εις 1 τοίς 0)0 κατ' έτος μέχρι 50,000 δραχμών πέραν δι του ποσού τούτου εις 1)2 τοίς 0)0. Αι καταθέσεις αυται γίνονται δεκται και εις άνοικτων λογαριασμών παραδιδόμενου τώ καταθέτη βιβλιαρίου λογαριασμού και βιβλιαρίου έπιταγών.

2) 2) τις 0)0 κατ' έτος διά τας καταθέσεις άποδοτέας μετά έξ μήνας τουλάχιστον.

2) 4) 2) τοίς 0)0 κατ' έτος διά τας καταθέσεις τας άποδοτέας μετά εν έτος τουλάχιστον.

3) 3) τοίς 0)0 κατ' έτος διά τας καταθέσεις τις άποδοτέας μετά δύο έτη τουλάχιστον.

3) 1) 2) τοίς 0)0 κατ' έτος διά τας καταθέσεις τας άποδοτέας μετά τέσσερα έτη τουλάχιστον.

4) 4) τας 0)0 κατ' έτος, διά τας καταθέσεις της άποδοτέας μετά πέντε έτη τουλάχιστον ως και διά τας πέρα των πέντε έτων η τας διαρκεί.

Καταθέσεις εις χρυσόν

Δέχεται έτι έντόκουσ καταθέσεις εις χρυσόν ητοι εις φράγκα και λίρα Αγγλίας, άποδοτέαι εν ώρισμένη προθεσμία η διαρκείσ επί τόκω:

1) 1) 2) τοίς 0)0 κατ' έτος διά καταθέσεις 6 μηνών τουλάχιστον. 2) 2) » » » » » » 1 έτους » 2) 1) 2) » » » » » » 2 έτων » 3) 3) » » » » » » 4 » » 4) 4) » » » » » » 5 » »

Αι όμολογίαι των έντόκων καταθέσεων εκδίδονται κατ' έλεγχόν του καταθέτου όνομαστικα η άνώνυμοι.

Τα κεφάλαιον και οι τόκοι όμολογιών πληρώνονται παρά τώ Κεντρική Καταστήματι και τη αίτήσει του κατατοίς Υποκαταστήμασι της τραπεζής εις τό αυτό νόμισμα εις ό όρίνητο η κατάθεσις.

μπορώ να καταλάβω πως ο Λώρης βρίσκει έλαττώματα στη Σάσα και πως η Σάσα δέν ύποφέρει τό Λώρη. Αφού εγώ τους βρίσκω και τους δυό τέλειους και τους αγαπώ και τους δυό πια πολύ κάθε μέρα!

12 του Οκτώβρη.

— Όστε φεύγεις, Λώρη, γλήγορα ε; Ρώτησε σήμερα τό άπόγειμα η Σάσα τό Λώρη, ενώ εγαν ξαπλωμένη σέ μια hercouse και την κουνούσε κείνος.

— Ναι, έπειτα από πέντ' έξη μέρες φεύγω...

— Μα κρίμα, τώρα που ήρθα κ' εγώ και θα περνούσαμε ένα ώρατο χειμώνα.

— Ναι, κρίμα δέν ξέρεις πόσο θάθελα κ' εγώ να μείνω, μα βλέπεις δι μπορώ, εν' άδύνατο. Ως τώρα έχασα κρεκτό κειρό...

— Μα ναι κιάλας, γιατί άρρησες έπίτοσ; Να σου πώ εγώ νόμιζα πως είχες άποφασίσει να μείνεις τό χειμώνα εδω.

— Δέν ξέρω, έτσι χωρίς να τό νοιάσω πέρασε ο κειρός.

(Καναγια μου, πόσο γλήγορα είχε ξεχάσει πως μουζε πελ ότι άνεβαλε γι' άγάπη μου τό ταξίδι του).

— Σώνει να τό θελήσεις και τώρα, Λώρη, και θα δει πως ο καιρός θα περάσει πάλι χωρίς να τονέ νοιάσεις.

Αποκριθηκα γώ, που όλη την ώρα που αυτοι μιλούσαν ξεσέκωνα ένα σκίδιο στο τζάμι.

— Ποτέ ο καιρός δέν περνά τόσο γλήγορα όσο

ΜΕ ΜΙΑΝ ΔΡΑΧΜΗΝ ΚΕΡΔΟΣ 100.000 !
ΛΑΧΕΙΟΝ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΤΟΛΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Έκαστον γραμμάτιον ισχύον διὰ τὴν κλήρωσιν 28 Ἰουνίου (11 Ἰουλίου) 1909 τιμᾶται ἀντὶ μιᾶς δραχμῆς.

ΚΕΡΔΗ ΕΚΑΣΤΗΣ ΚΑΗΡΩΣΕΩΣ :

ΜΕΓΑ ΚΕΡΔΟΣ	ἐκ δραχ.	100,000
1 Κέρδος	»	28,000
1 ἔρδος	»	10,000
3 Κέρδη	»	8,000
8 Κέρδη	»	1,000
18 Κέρδη	»	100
887 Κέρδη	»	80

1000 ἐν ὅλῳ κέρδη ἀξίας δραχμῶν..... 228,000

Γραμμάτια πωλοῦνται εἰς τὰ δημόσια ταμεία καὶ λοιπὰς δημοσίας ἀρχάς, εἰς τὰς τραπεζάς, εἰς τοὺς σταθμάρχας καὶ στασιάρχους τῶν σιδηροδρόμων, τοὺς διαχειριστάς τῶν μονοπωλίων καὶ τὰ τρακτορεία τῶν ἐφημερίδων πρὸς δραχ. μίαν ἕκαστον γραμμάτιον. Ἰσχύον διὰ μίαν ἐκ τῶν τριῶν τελευταίων κληρώσεων.

Διὰ πᾶσαν πληροφορίαν ἢ ζήτησιν γραμματίων ἀπευθυντέον εἰς τὸ Γραφεῖον τοῦ Ἐθνικοῦ Στόλου καὶ τῶν Ἀρχαιοτήτων, ὑπουργεῖον Οἰκονομικῶν εἰς Ἀθήνας.

Ὁ διευθύνων τμηματάρχης
Γ. ΚΟΦΙΝΑΣ

Ὅταν ἐμεῖς δὲν τὸν μετροῦμε. Σοῦ φαίνεται πῶς ἀργήσῃς; ξέρεις γιατί; γιατί βραβηθῆκες νὰ μείνῃς πιά ἐδῶ.

— Ἐγώ! διαμαρτυρήθηκε ὁ Λῶρης. Ἀπκτᾶσαι ἂν τὸ θάρρῃς Ρίτα. Ἴσα ἴσκι ἐγὼ θῆταν τὸ νεῖρό μου νὰ μὴ φύγω πιά ἀπὸ τὴν Ἀθήνα.

Ἄραγε σ' ἐμένα ἀποτεινόνταν ἡ διαμαρτυρία αὐτὴ ἢ στὴ Σάσα; Στράφηκα καὶ τοὺς κοίταξα. Ἡ Σάσα εἶχε κλειστά τὰ μάτια της καὶ ὁ Λῶρης ἔξακολουθοῦσε νὰ τὴν κουνεῖ ἀλαφρᾶ, βλέποντάς τὴν.

— Εἶδατε, Λῶρη, πὺ λέγαμε πὺς ὁ Οχτώβρης θὰ περνοῦσε ὅλος μὲ καλοκαιριές; Ἐλάτε νὰ δῆτε τὸν οὐρανὸ. Πρὸ λίγου ἀλόμα εἶταν κατὰ μπλαβος καὶ τώρα, κοίταξε, Ρίτα, κάτι ἀγριοτύγνεφα πὺ τὸν κατακεπαζοῦν.

Καὶ ἡ Σάσα γελαστή, τυλίχτηκε στὸ πανωφόρι της καὶ μὲ καληνύγησε. Εἶταν ἀργὰ καὶ ὁ Λῶρης τὴν παρεκάλεσε νὰ τὸν ἀφήσει νὰ τὴ συνοδέψῃ στὸ σπίτι της.

15 τοῦ Ὀχτώβρη.

Σήμερα ἐμεῖνα μόνη μὲ τὸ Λῶρη ὅλη τὴ μέρα σχεδόν. Τοῦκαμ ἐπίτωση ποῦμου ἀσυνεθιστα εὐθυμῆ. Ὅλο γελοῦσα καὶ στὸ παραμικρὸ εἶδινα ἀστεία ὀψη Γελοῦσα καὶ ὅταν μὲ φιλοῦσε καὶ ὅταν μούλεγε πὺς μ' ἀγαπᾶ, καὶ ὅταν μὲ βεβαίωνα πὺς λυπάται πὺς θὰ φύγει καὶ πὺς θῆθειε νὰ τοῦ εἶταν δυνατό νὰναβαλεῖ τὸ τρεῖδι του γιὰ τοῦ χρόνου.

— Μπα... μὰ δὲν εἶναι ἀνάγκη σὲ βεβαίω, Λῶρη. Δὲ θῆταν ἀδικο νὰ χάσεις τὸ χρόνο σου ἀδικο; Ἐπειτα ποσοὺς μῆνες καὶ θὰ γυρίσεις; Ὡς τότε θὰ μὸς γράφεις καὶ θὰ εἶναι τὸ ἴδιο.

— Καὶ στὴ Σάσα θὰ γράφω.

— Ἀλήθεια;

— Ναι! γιὰ πὺς τὴ συνοδεύω σπῆτι της τὸ συμωνήσαμε. Ἐθναί ἄμορφο, ξίεις. Μιὰ φορὰ θὰ γράφω σὲ σενα καὶ μιὰ στὴ Σάσα. Ἐθναί πολὺ ἄμορφο συντροφιά γιὰ μένα τὰ γράμματά σας στὴν ξενιτιά.

Ναι, ἔθναί πολὺ ἄμορφο νὰ σοῦ γράφουμε καὶ οἱ δύο. Καὶ πολλὲς φορὲς πὺς ἐγὼ πιθανόν νὰ βηριοῦμαι, θὰ βρῶ ἐκείνη νὰ σοῦ γράφει γιὰ μένα... Ἐ, Λῶρη;

20 τοῦ Ὀχτώβρη.

Γυρίζω ἀπὸ τὸ χερὸ. Φορῶ ἀκόμη τὸ φορέμα μου φοτωμένο χρυσάνθεμα μαραμμένα. Ἡ μυρουδιά τους εἶναι βραβειὰ καὶ μὲ πειραζει. Ἡ Σάσα εἶταν καὶ ἐλαμπε ἀπὸ ὀμορφιὰ καὶ χάρη φοροῦσε κατὰκόκκινα, καὶ ὁ Λῶρης ἐξαιρετικὰ χόρευε μαζί της καὶ τὴν περιποιούνταν ὅλο τὸ βραδύ. Κ' ἐγὼ εἶμουν τρελλὰ εὐθυμῆ καὶ ὅλο χόρευα μὲ τὸν ἕνα καὶ μὲ τὸν ἄλλο. Καὶ πόσα κολακεφτικὰ λόγια, Θέ μου!

Ἄλλος μὸς θάμαζε τὸ σῶμα μου, ἄλλος τὰ μπράτσα μου, ἄλλος τὴ χάρη μου, ἄλλος τὰ μάτια μου! Καὶ γὼ χαμογελοῦσα καὶ ἐπαίρναν ἄχρος ἐκείνοι κα μὸς μιλοῦσαν πὺς λεύτερα καὶ ἐγὼ χαμογελοῦσα πὺς πολὺ. Γιὰ μιὰ στιγμή συλλογίστηκα, γιὰ: ἵ νὰ φερνοῦμαι ἔτσι, ἀφοῦ κανεὶς δὲν παρακολουθοῦσε τὴ διαγωγή μου καὶ μόνον εἶδινα τὸ δικαίωμα σ' ὅλους αὐτοὺς τοὺς ἀνόητους νὰ φανταστοῦν πὺς ἔκανα γόδατο γιὰ πρόστυχα κομπλιμέντα τους. Καὶ χαμογέλασα πὺς λοχριαμὸ τῆς ψυχῆς μου αὐτὴ τὴ φρά. . . Κι ἀπάνω ἀπ' αὐτὰ ἡ Σάσα γερομένη στὸ μπράτσο τοῦ Λῶρη... Κάποτε κάποτε περαστικὰ μούλεγαν ἄ μὲν εὐχαριστημένοι καὶ ἄ θῆλω νὰ μείνοῦμε.

— Νὰ μείνοῦμε, νὰ μείνοῦμε ὡς τὸ τίλος τοῦ χοροῦ. Δὲν ξέρετε ποσο διασεδαζῶ ἀπόψε. Κ' ἐφευγαν καὶ τοὺς ἔχανα ἀπὸ μπροστὰ μου καὶ ἐμενα μόνη μὲ τοὺς ἄλλους καὶ μὸς μιλοῦσαν κομπλιμέντα ἀνόητα, καὶ ἐγὼ τοὺς ἄκουα καὶ χαμογελοῦσα σὲ βάρος τους καὶ σὲ βάρος τῆς ψυχῆς μου πὺς βραβειοῦσαν.

Ἄξαφνα εἶδα τὴ Μαίρη. Φοροῦσε κατὰμυρκα κα ἀστράφτε ὅλη ἀπὸ τὰ διαμάντια. Πλάι της εἶταν ὁ ἀντρας της, φερμένος τοῦτες τις μερες ἀπὸ τὴ Γερμανία. Κάτι ἔλεγαν καὶ γελοῦσαν σκυμένοι ὁ ἕνας πανοῦ στὸν ἄλλο. Κεῖνη τὴ στιγμή πέσσε ἡ Σάσα μὲ τὸ Λῶρη. Ὁ Λῶρη; ἔκαμε πὺς δὲν τὴν προσέξε καὶ ἔξακολουθῆσε νὰ μιλεῖ μὲ τὴ Σάσα, καὶ κεῖνη τὸν κοίταξε ἀδιάφορη, σὰ νὰ μὴ τὸν γινώριξε, καὶ ἔξακολουθῆσε νὰ γελά μὲ τὸν ἀντρα της, πὺς φαίνονταν ἐνθουσιασμένος μὲ τὴ γυναίκα του.

Παράξενο! Μεγάλη σῖνεφα φαῆθκαν στὸν οὐρανὸ τῆς εὐτυχίας μου τὸν ἀνέφελο ἀπὸ μερες, μὰ δὲν τὰ προσέχω. Στίκω καὶ περιμῆνω τὴν καταγίδα ἢ τὴν καταστροφή, ποῖος ξέρει, μὲ σταυρωμένα τὰ χέρια. Ἐθναί καταγίδα μόνον, ἔθναί ἡ καταστροφή; τί ἔθναί;

29 τοῦ Ὀχτώβρη.

Ἡ Σάσα ἐφυγε τώρα. Εἶταν χλωμὴ καὶ καταβλημένη καὶ μούπε παράξενα λόγια πὺς μ' ἀγγιζαν ἀπότομα στὴν ψυχὴ. Τὴν εἶδα νὰ χλωμιάσει σὰν τῆς εἶπα πὺς πιθανόν νὰρχόταν καὶ ὁ Λῶρης, καὶ ἄξαφνα ἀρχίνῆσε νὰ κλαίει.

— Μὰ τί ἔχεις, Σάσα; τὴ ρώτησα καὶ ἄκουσα τὴ φωνὴ μου σὰν τὴ ρωτᾶ μὲ σκληρὸ τόνο. Μὰ τί ἔχεις, Σάσα;

— Τίποτε, τίποτε. Δὲν ξέρω τί ἔχω. Ἐποφίρω, δὲν ἀγαπῶ τίποτε, ἀιστάνουμαι πὺς δὲν ἀγαπῶ κανένα, κενένα. Κ' εἶναι φριχτὸ αὐτό. Ὅλα μὸς φαίνονται ἄσκημα καὶ περιττά. Χτίς ἀκόμη, ἄ μὲ ρωτοῦσε κανεὶς; θὰ τοῦλεγα πὺς θῆθελα νὰ ξηναφύγω πάλι, νὰ πάω πάλι στὴν Ἰταλία. Σὴ μερα δὲ θῆλω νὰ φύγω, θῆλω νὰ καθίσω γιὰ πάντα ἐδῶ, νὰ μὴν κουνῆσω τὸ πόδι μου οὔτ' ἕνα βῆμα.

Τίποτε δὲ θῆλω, τίποτε δὲν ἀγαπῶ, τίποτε πιά δὲν ἔχει ἡ ψυχὴ μου. Κρίμα, Ρίτα...

— Εἶσαι παράτηνη, Σάσα! εἶσαι ἀλλόκοτη. Δὲν ξέρεις οὔτε σὺ τί θῆς. Καὶ γελασα ἐγὼ, καὶ τὴν εἰρωνεύτηκα γιὰ τοὺς παιδικτικὸς παραλογισμοὺς της καὶ ἐκρατήθηκα καὶ δὲν τῆς εἶπα: «Τὸν ἀγαπᾶς τὸ Λῶρη, Σάσα, τὸν ἀγαπᾶς! καὶ φοβάσαι; φοβάσαι γιὰ τὴ δυστυχία πὺς θὰ μὸς προξενῆσεις, γιὰτὶ εἶσαι παιδί ἀκόμη καὶ δὲν ξέρεις νὰ ὑπερασπίζεσαι τὰ δικαιώματά σου, καὶ δὲν ξέρεις πὺς ἐσὺ δὲ φταις καθόλου, ἂν ἐγὼ ἔχω τὴν ἀδυναμία, τὴν ἀρρώστια αὐτὴ νάγαπῶ τόσο, ἕναν πὺς δὲ μ' ἀγαπᾶ διόλου... Ναι, ἐγὼ ἡ ἴδιε σοῦ τὸ λέω πὺς δὲ φταις. Τί φταις ἐσὺ;...» Καὶ κρατήθηκα καὶ δὲν τῆς εἶπα τὰ λόγια αὐτὰ, γιὰτὶ φοβήθηκα μὴ τυχόν μ' ἀποκρίνονταν: «Ναι, Ρίτα, τὸν ἀγαπῶ, τὸν ἀγαπῶ! τί φταιῶ;»

3 τοῦ Νοέβρη.

Σταυρῶνω τὰ χέρια μου καὶ περιμῆνω. Τίποτε δὲ φοβάμαι, τίποτε δὲν ἐλπίζω. Εἶμαι ἡσυχη. Δὲν ἐλπίζω πιά τίποτε. Ἡ καταστροφή συντελέστηκε καὶ ἐγὼ στέκω καὶ τὴν κοιτάζω καὶ τὴν περιπαίζω πὺς δὲ μ' ἀγγιζε! Ἐθ κοιμηθῶ ἀπόψε τὸν ἡσυχο ὕπνο τὸν ἀξέγνωστο τοῦ παιδιοῦ! Πέρασε ἡ καταστροφή καὶ δὲ μούκαμ τίποτε. Εἶμαι πὺς δυνατὴ ἐγὼ καὶ δὲ μπόρεσε νὰ μὲ φτάσει. Σώρισε τὴν εὐτυχία μου, μὰ μὲν δὲ μὲ πειραξε!

Εἶδα τὸ Λῶρη, τὸν ἱρωμένο μου, νὰ φιλεῖ τὴν ξαδερφή μου τὴ Σάσα κάτω στὸν κῆπο... Καὶ δὲ φώναξα καὶ δὲ διαμαρτυρήθηκα...

Εἶχα ἀνεθεῖ νὰ τῆς φέρω ἕνα πανωφόρι νὰ μὴν κρυώσει καὶ ἐπωφελήθηκα τὴ στιγμή πὺς εἶλεπα...

Τὴν πῆρε στὴν ἀγκαλιὰ του καὶ ἐκείνη ἀφῆθηκε νὰ τὴ σηκώσει σὰν παιδί. Καὶ πῆγανε στὴν καλυβὰ μὲ τις τριανταφυλλίες...

Μὰ τί σημαίνει ἀφοῦ εἶμαι ἡσυχη, καὶ ἀφοῦ κανεὶς δὲν ξέρει πὺς τοὺς εἶδα;

Δὲ μ' εἶδε κανεὶς. Τί καλὰ! Ὁ Λῶρης θάρρει ἀβριο! θῆαι ἡ τελευταία μὲς συνέντευξη. Ἐθ γίνω ἄμορφη καὶ ἐξαιρετικὰ φιλάρεσκη καὶ θῆ τοῦ δοθῶ ὅλη. Καὶ θῆ τὸν κοιτάζω. Θῆλω νὰ παρακολουθῶ ὅλες τις ἐπιθυμίες ζωγραφισμένες στὰ μάτια του καὶ στὰ χᾶδια του. Ἐθταν ἀστεῖο τὸ θέαμα καὶ θῆ τ' ἀπολάψω μὲ φριχτὴ ἠδονή. Καὶ ποῖος ξέρει; ἴσως καὶ ἐγὼ μαζί του γενῶ γτήνος καὶ ἀπολάψω καὶ ἐγὼ! Ποῖος ξέρει! Μὰ καὶ καὶ νᾶναι. Ὅσο μεγαλύτερη ἡ ἠδονὴ τόσο μεγαλύτερη ἡ ναυτία τῆς ζωῆς, καὶ ἐγὼ θῆλω νὰ τὴν ἀιστανθῶ βραβειὰ τὴ ναυτία αὐτῆ. Θῆλω νὰ δῶ τὴ χυδαία ἐξέγερση τῶν ἐνστίχτων, ἴσως καὶ σιχαθῶ ἐπιπέλους τὸ ρόλο αὐτὸ τὸν ταπεινὸ πὺς παίζω!

4 τοῦ Νοέβρη.

Ὁ Λῶρης ἐφυγε ἀπόψε. Ἡ Σάσα εἶναι ἀρωστη. Ἐγὼ εἶμαι πολὺ καλὰ, πολὺ καλὰ. Καὶ στέκω καὶ κοιτάζω, καὶ χαμογελῶ, καὶ σέρνω τὸ χορὸ ξεκαρδισμένη στὰ γέλικ, τραγουδώντας δίχως νὰ κούσομαι ἕνα μόνοςυρτο σκοπὸ σὲ μυρολόι.

Καλὴ ἀντάμωση, Λῶρη. Καλὴ ἀντάμωση, Σάσα, Μαίρη. Ὅποια καὶ νᾶναι. Σᾶς περιμῆνω πάλι νὰ ξανάρθετε, νὰ μὸς συντροφεύσετε τὴ μοναξιά μου. Νὰ ξαναδῶσω πάλι ἐγὼ τὸ σημεῖο γιὰ νὰρχινῆσετε τὴν ὀρχήστρα τὴν ξεκουρντισμένη καὶ τὴν παράταιρη, γιὰ τὸν πὺς ἀλλόκοτο, τὸν πὺς μακάβριο χορὸ!...

Τ Ε Λ Ο Σ